

РКЕН

№ 3 (984) 31 наурыз 2022 жыл

НҰРЛАН СЕРФАЛИЕВ

М.ӨТЕМІСОВ АТЫНДАҒЫ БҚУ
БАСҚАРМА ТӨРАФАСЫ-РЕКТОРДЫҢ М.А.

Президенттің бұл Жолдауында жуық арада жүзеге асырылатын саяси реформалардың жаңа бағдарламасы мен әлеуметтік-экономикалық бағытта атқарылатын іс-шаралар туралы айтылды. Жаңа Қазақстан құру жолында еліміздің саяси жүйесін кешенді жаңғырту бағдарламасын ұсынуы толықтай құптарлық шешім. Көпірме сөз, жалған ақпарат пен бос уәде еліміздің ертеңін елестетпейді деп баса айтқан Президентіміз халық үніне құлақ асатын, стратегиялық мақсатқа жетуге мүмкіндік беретін бірқатар бастамаларды ұсынды. Өте ауқымды, маңызды 10 мәселеге тікелей тоқталып, жаңа бастамалар жөнінде толық ой өрбітті. Билік пен халық арасында дәнекер болар Ұлттық құрылтай – жаңа Қазақстан тұжырымдамасының тұғыры. Ұлан-ғайыр даламыз бен Ұлы тұлғаларымызды дәріптеу мақсатында жаңа облыстардың құрылуы ішкі көші-қон мәселесін реттеуге септігін тигізеді деп ойлаймын. Қуатты өңір – қуатты ел қағидасын ұстана отырып Президент белгілеген саяси шешімдерді толықтай қолдауға, барлығымыз бірге болуға шақырамын. Қазақстан – біздің қасиетті Отанымыз.

МАХАМБЕТ УНИВЕРСИТЕТІ

Наурыз айының 16 жұлдызында Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев қазақ еліне өз Жолдауын жариялады. Жолдауда еліміздегі өзекті мәселер қозғалып, Қазақстан азаматтарының тұрмыс - ахуалын арттыру бойынша түрлі әлеуметтік шараларды жүзеге асыру бойынша нақты жобалар жүзеге асатынын атап айтты.

Еліміздің басшысы халықтың болашағы және мемлекеттің сақталуы үшін барлық жауапкершілікті өз мойнына алуға дайын екенін жеткізді.

Жаңа Қазақстанды құруға белсенді атсалысайық!

ТАПАЕВА ЖАНЕРКЕ ТАУЛБАЙҚЫЗЫ

ПЕДАГОГИКА ФАКУЛЬТЕТІ ДЕКАНЫНЫҢ
ТӨРБИЕ ІСІ ЖӨНІНДЕГІ ОРЫНБАСАРЫ

Наурыз айы туғанда!

9-бет

ҚР Білім және ғылым
министрлігінің
жаңалықтары

3-бет

Білім ап саяңда...

4-5-беттер

Ұлтты бастар -
рухты жастар

6-бет

Сіздер
үшін!

8-бет

2022 жылдың 30 наурыз күні тарих, экономика және құқық факультетінің аймақтану, әлеуметтану, мемлекеттік және жергілікті басқару мамандықтарының студенттеріне ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің БҚО бойынша департаментімен этносаралық қатынастар саласындағы оқу бағыттары бойынша жас мамандар үшін мемлекеттік қызметке кіру қағидаларын насихаттау және түсіндіру жұмысы жүргізілді.

Мемлекеттік қызмет – абыройлы міндет!

Шарада БҚО ішкі саясат басқармасы этносаралық қатынастарды дамыту бөлімінің басшысы Қ.Б.Темиров, ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің БҚО бойынша департаменті басшысының орынбасары А.С.Жұбанш, ҚР Президенті жанындағы Мемлекеттік басқару академиясының БҚО бойынша филиалының директоры Ш.Т.Габдрахманова БҚО ішкі саясат басқармасының қызметімен, Мемлекеттік қызметке түсу жолдарымен таныстырып, ақпарат берді.

Команда Западно-Казахстанского университета им. М.Утемисова в период с 21 февраля по 4 марта приняла участие в очередном этапе проекта «Модернизация педагогического образования», организованном Министерством образования и науки РК, Всемирным банком и университетом Финляндии НАМК. В реализации проекта принимают участие представители университета НАМК, ЖАМК, Назарбаев университета и ППС вузов Казахстана.

МОДЕРНИЗАЦИЯ педагогического образования

Целью проекта является разработка улучшенной модели педагогического образования и новых инновационных образовательных программ по направлению «Педагогические науки».

Команда университета является вузом-лидером по разработке образовательных программ «Биология», «Химия», «Естествознание», а также участвует в разработке образовательных программ «Физика», «Информатика»,

поддержке индивидуальных потребностей в обучении, разработке последовательной программы педагогического образования, профессиональных и педагогических компетенций обучающихся, роли исследования в процессе обучения и др.

На семинарах были встречи с директором Центра Болонского процесса и академической мобильности Е. Молдакасимовым, директором программ профес-

«Дошкольное обучение и воспитание», «Педагогика и методика начального обучения», «Музыкальное образование».

Также команда разрабатывает и реализует пилотный проект на тему: «Сотрудничество между вузом и школами».

В ходе участия в двухнедельной программе были обсуждены вопросы по инклюзивному образованию,

сионального развития Высшей школы образования Назарбаев Университета Ж. Жонтаевой по вопросам Процесса утверждения образовательных программ Республиканским учебно-методическим советом высшего и послевузовского образования и процедур включения, обновления образовательных программ в Реестр центра Болонского процесса и академической мобильности.

ҚР Қаржылық мониторинг агенттігінің БҚО бойынша экономикалық тергеп-тексеру департаментінің басшысы М.Қаби М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ректоры Нұрлан Серғалиевке хат жолдады.

Сараманнан сүрінбей өтті

Аталмыш хатта «Құқықтану» мамандығының 2-курс студенттері Насибуллин Айымбек, Серіков Райымбек, Сайлау Сатыбалды, Дүйсенбаев Руслан, Жумажанов Жандос, Мукатаев Абай, Аманбаев Нұрхат, Рымбаев Рамазан, Есетұлы Ғарифолла, Хамитов Нураслан, Қайырханов Ерасыл, нұғмова Дина, Мартасова Наргиз, Жұбан Жандәулет, Қайыржанов Ислам, Төлеген Ақұштап, Ибатова Жайхан, Рахатұлы Алихан, Сағын Айбек, Тапаев Айболат, Увинья Қыдыргелді, Рысқалиев Еларыс, Тажибаева Сабина, Нугманова Айнура 2022 жылдың 26 ақпанынан бастап, 4 наурыз-ын қоса алғанда БҚО экономикалық тергеп-тексеру департаментінде өндірістік сараманнан өтіп, өз білімдері мен тәртіптерін жоғары деңгейде көрсеткендері үшін университет ректоры Нұрлан Хабиболлаұлы мен «Құқықтану» мамандығының оқытушыларына алғыс айтылған.

Кейінірек департамент басшысы М.Қабидің хатымен ректор инстаграмдағы өз парақшасында бөлісіп, көңіліне қуаныш сыйлағанын жасыра алмады: «Біздің Махамбет жастары түрлі салада қызмет атқарып, білімдерін шыңдап, жаңа бағытқа бет бұрудан талмайды. Болашақ мамандықтарына іргетас болып саналатын сараманның да студент үшін берері мол. «Құқықтану» мамандығының студенттері туралы жақсы пікір, жылы лебіз алғанымызға қуаныштымыз. Осының барлығы оқытушыларымыздың құзіреттілігін, кәсіби деңгейін көрсетеді деп ойлаймын. Сан шәкіртке сапалы біліммен қатар, саналы тәрбие беруді мақсат ететін ұстаздардың арқасында абыройымыз асқақ, дәрежеміз жоғары боларына сенем! Біздің ЖОО-ны үздіктер таңдайды. Елдің үмітін арқалап, халыққа қызмет етер үздік қызметкерлер боларына да сенем! Осы ретте департамент басшысы М.Қаби мен барша қызметкерлеріне өз атымнан үлкен алғысымды айтамын! Біз біріксек, мықты мамандарды түлеп ұшырамыз!» - деп жазды.

«ЖАСТАР» кубогін Махамбет ұрпақтары алды

М.Оспанов атындағы Батыс Қазақстан Медицина университетінің 65 жылдығына орай ағымдағы жылдың 12-13 наурыз күндері Ақтөбе қаласында республикалық пікірсайыс турнирі өткізілді. Республикалық доданың қорытындысы бойынша педагогика факультеті «Бастауышта білім беру педагогикасы мен методикасы» мамандығының 2 курс студенті Арман Нұрлан 3 орынды иемденді.

Дәл осы турнирде жоғары ұпай жинаған үздік пікірсайысшылар арасында «Жастар финалы» өткізіліп, қорытынды бойынша жеңімпаз атанып, арнайы кубокті филология факультеті, «орыс тілінде оқытпайтын мектептердегі орыс тілі мен әдебиеті» мамандығының 1 курс студенті Бозова Зарина жеңіп алды.

Аталмыш додада еліміздің 6 аймағынан 40 фракция өз өнерлерін ортаға салды. Махамбет жастарын шын жүректен құттықтаймыз.

Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың соңғы Жолдауы Қазақстанның саяси жүйесінің дамуына тың серпілістер әкелді. Мемлекетіміз дамуының басты қағидаттары Тәуелсіздік пен ел тұрақтылығы болғандықтан саяси реформалар популизм мен асығыстықты көтермейді. Батыстық либеральды демократияның бірнеше ғасырға созылған тарихы бар, оларда азаматтардың демократиялық саяси мәдениетінің жоғары деңгейі ұзаққа созылған эволюциялық даму нәтижесінде қалыптасты. Демократиялық даму жолын таңдаған қазақ елі де осындай бірқалыпты саяси трансформация үрдісінен өтуі қажет.

Реформалар популизм мен асығыстықты көтермейді

Жаңа Қазақстанда ел Президенті саяси партиялардан тысқары тұратын болады. Президентті бүкіл халық сайлайтын болғандықтан, сайлауда дауыс беруге елдегі барлық саяси партиялардың мүшелері де қатысады, яғни Президент елдегі әртүрлі бағыттағы барлық саяси партиялардың да мүддесін қорғаушы болып табылады. Сонымен қатар, Жолдауда жоғарғы заң шығарушы орган Парламент пен жергілікті өкілетті органдар мәслихаттардың саяси салмағын күшейту тетіктері де толығымен қамтылып өтті. Мұның өзі азаматтардың саяси белсенділігі мен сайлау мәдениетінің жаңа сапалы белеске көтерілуін қамтамасыз ететін саяси қадам болып табылады.

Жолдауда жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту, елімізді саяси реформалаудың басым бағыттарының бірі ретінде көрсетілді. Бұл бағытта алғашқы қадамдар сәтті өтті. 2021 жылдан бастап, елімізде ауыл округтері әкімдерін сайлау басталды және жаңа саяси сапада жалғасын табуда. Осы орайда жергілікті мәслихаттарды жергілікті өзін-өзі басқарудың саяси институттары ретінде жаңа сапада қалыптастыру мәселесі оңтайлы көтерілді. Азаматтардың саяси белсенділігі мен саяси мәдениетін жаңа деңгейге көтеруде Ұлттық құрылтай үлкен рөл атқаратын болады.

Сонымен қатар, сайлау жүйесін дамытуда да салмақты өзгерістер іске асырылатын болады. Осыған дейін, Парламент Мәжілісі мен мәслихаттар депутаттары пропорциональды жүйемен сайланды. Мұның өзі депутаттардың өздері сайланған саяси партия платформасына толықтай тәуелділігіне әкелді. Ішкіпартиялық тәртіп депутаттардың саяси белсенділігін тежеп отырды. Енді депутаттардың 30% мажоритарлық жүйе арқылы сайланатын болады. Бұл Парламент Мәжілісі мен мәслихат депутаттары арасында өз саяси ұстанымдары мен азаматтық позициясын еркін білдіре алатын депутаттық топтардың құрылуына жол ашатын болады және бұл өз кезегінде олардың жұмысының сапасына айтарлықтай әсер етеді.

Т.Т. ШАЙХИЕВ,

М. Өтемісов атындағы БҚУ аға оқытушысы

ҚР Білім және ғылым министрлігінің жаңалықтары Новости МОН РК

Қазақстанда отандық ғалым әзірлеген бірегей гидрогельді қолдану арқылы ота жасалды. Академик Н.Батпенов атындағы Травматология және ортопедия ұлттық ғылыми орталығында фибрин гидрогелін қолдану арқылы тізе буынының шеміршегін хирургиялық қалпына келтірудің жаңа әдістемесін клиникалық зерттеу басталды.

Бұл әдістеме Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2021-2022 жылдарға арналған ғылымды бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру бағдарламасы аясында әзірленді. «Бұл Мемлекет басшысының медициналық-биологиялық зерттеулердің басымдығы және елдің дамуына ғылымның үлесін арттыру туралы тапсырмаларын іске асырудың алғашқы практикалық нәтижелерінің бірі. Ғылымды қаржыландырудың екі еседей артуы арқасында қазақстандықтардың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған көптеген ғылыми идея мен әзірлемені қолдау мүмкіндігі артты. Қазақстандық ғалымдар QazVac вакцинасын жасап шығарды, Айтхожин атындағы Молекулярлық биология және биохимия институты қант диабетін емдеуге арналған жобаны енгізіп жатыр. Бүгін басталған буындарды қалпына келтіруге арналған гидрогельді клиникалық зерттеулері Ұлттық биотехнология орталығы Н.Батпенов атындағы Травматология және ортопедия ұлттық ғылыми орталығымен бірлесіп жүзеге

асыратын ғылыми бағдарламаның бір бөлігі. Бұл қазіргі таңда БҒМ қаржыландыратын 59 ғылыми-техникалық бағдарламаның бірі екенін де айта кеткен жөн. Оның барлығы нақты өмірлік мәселелерді шешуге бағытталған», - деп атап өтті ҚР БҒМ Ғылым комитетінің төрайымы Жанна Құрманғалиева.

Жаңа әдістеменің негізгі әзірлеушісі – Ұлттық биотехнология орталығының дің жасушалары зертханасының меңгерушісі Вячеслав Огай. «Модификацияланған фибрин гидрогелінен, пациенттің өз дің жасушаларынан тұруы гидрогельдің бірегейлігі болып есептеледі. Осының арқасында зақымдалған шеміршекті қалпына келтіру күшейіп, жеделдетіледі. Жаңа техника пациенттердің өмір сүру сапасына жақсы әсер етіп, мүгедектікті азайтады деп жоспарланып отыр. Нәтижесінде тізе буының эндопротездеуге мұқтаж адамдар саны азаяды», – деп айтты Вячеслав Огай. Дәрігерлер оң жақ тізе буының артрозы бар 28 жастағы науқасқа ота жасады.

МИНИСТР ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ АСХАТ АЙМАГАМБЕТОВ О ТЕМАТИЧЕСКОМ АНАЛИЗЕ ПО ИТОГАМ ЕНТ

Несколько лет назад нами было принято решение запретить проведение рейтинга школ по итогам ЕНТ. Также школы были освобождены от обязанности регистрировать школьников на ЕНТ и собирать заявления. Причин было несколько. Среди них - гипертрофированное желание руководителей школ в 10-11 классах искусственно подтягивать школьников по тестовым вопросам в ущерб другим предметам, лишняя нагрузка на учителей для сбора заявлений. Также как следствие - устранение слабоуспевающих школьников от участия в ЕНТ, стремление акиматов различными способами повысить средний балл региона и т.д. При этом сам средний балл ЕНТ не выполнял диагностическую функцию. Ведь одно лишь знание среднего балла как таковой полезной информации не содержит. Но если будет анализ по темам, по дисциплинам, это позволит принимать управленческие решения.

Сейчас мы видим, что принятое тогда решение сыграло свою роль, снизило нагрузку на педагогов и школы. Школьники самостоятельно в электронном формате подавали заявления на ЕНТ, их перестали отсекают от участия в ЕНТ, «натаскивать» только по тестам, а акиматы перестали пытаться влиять на рейтинг региона. Теперь же мы приняли решение на основе результатов ЕНТ в разрезе каждой школы, региона и даже предмета делать анализ и использовать его для оценки эффективности деятельности школ, курсов повышения квалификации, программ и т.д.

Что это значит? Теперь после завершения тестирования выпускник будет получать не только сведения о сумме набранных баллов, но и дополнительный анализ того, какие темы он знает, а какие - не в полной мере. Такой же анализ мы будем делать как в разрезе школы по конкретным предметам, так и в разрезе района, области и республики в целом.

ЖАҢА ВИЦЕ-МИНИСТР ТАҒАЙЫНДАЛДЫ.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысымен Ғани Бектайұлы Бейсембаев ҚР Білім және ғылым вице-министрі қызметіне тағайындалды.

Ғани Бейсембаев 1969 жылы Қызылорда облысында дүниеге келген.

Абай атындағы Алматы мемлекеттік университетін бітірген. Еңбек жолын 1986 жылы Шиелі аудандық мәдениет бөлімінің автоклуб

меңгерушісі қызметінен бастаған.

1989-1990 жылдары — қазақ тілі мұғалімі.

1990-1995 жылдары — орта мектепте директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасары.

1995-1997 жылдары — орта мектеп директоры.

1997-2000 жылдары — ҚР БҒМ Ы. Алтынсарин атындағы Қазақ білім академиясы президентінің ғылыми хатшысы, кеңесшісі.

2000-2001 жылдары — Қапшағай қаласы білім бөлімінің басшысы.

2001-2006 жылдары — қосымша білім беру орталығының директоры.

2006-2020 жылдары — халықаралық білім беру орталығының бас директоры.

2006-2007 жылдары — техникалық-экономикалық колледж директоры.

2020 жылы ҚР БҒМ «Оқулық» республикалық ғылыми-практикалық орталығының директоры болды.

2020 жылғы желтоқсан айынан бастап қазіргі уақытқа дейін ҚР БҒМ Ы. Алтынсарин атындағы ұлттық білім академиясының президенті болды.

ДИАБЕТТІ ДИАГНОСТИКАЛАУ ҚОЛҒА АЛЫНДЫ

Отандық ғалымдар диабеттік ретинопатияны қашықтан диагностикалауға арналған бірегей бағдарламалық жоба әзірледі. Ол көз түбінің ауруларын 90% дәлдікпен анықтауға мүмкіндік береді.

Жобаны ҚР Білім және ғылым министрлігі қаржыландырады. Ол қазірдің өзінде Нұр-Сұлтан мен Алматы қалаларындағы, сондай-ақ Солтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Түркістан, Ақмола облыстарындағы 17 мемлекеттік және жекеменшік емханада енгізілген.

Бірегей скрининг жүйесін әзірлеуші Еркебұлан Жәнібекұлының айтуынша, көз түбін суретке түсірудің жаңа цифрлық әдісі офтальмоскоптың көмегімен көз түбін тексерудің қолмен жасалатын әдісіне қарағанда объективті болып есептеледі. Сондай-ақ ол дәрігер мен пациенттің уақытын және қаражатын үнемдейді.

Ғалым Еркебұлан Жәнібекұлының айтуынша, жүйе диагностикада жаңа тәсілді көздейді. Енді науқастың көз түбін суретке түсіруді шалғай ауылдық елді мекендегі медициналық персонал жүргізе алады, ал аудан немесе облыс орталығындағы офтальмолог дәрігер қашықтан қорытынды жасай алады. Сонымен қатар жасанды интеллект алгоритмі диабеттік ретинопатияның болуын, оның сатысын жоғары дәлдікпен анықтайды және көз түбінің толық сипаттамасын береді. Диабеттік ретинопатия – қант диабетінің асқынуы және ол толық соқырлыққа әкелуі мүмкін. Сол себепті ауруды ерте

кезеңде анықтау өте маңызды. Біздің жүйедегі жасанды интеллект алгоритмінің дәлдігі 91%-ды құрайды.

Бағдарламаның тағы бір ерекшелігі – дәрігердің қорытындысы EyeLab платформасы мен Damumed

медициналық ақпараттық жүйесін біріктіру арқылы пациенттің электронды денсаулық паспортына тіркеледі. Алдағы уақытта платформаны енгізілу арқылы диабеттік ретинопатияның скринингтік процедурасын толығымен цифрландыру жоспарланып отыр.

БҚУ әнұраны

Асқақтаған атың мәлім ұлы қазақ еліне,
Бой түзеген ерке сұлу Ақжайықтың төрінде,
Махамбеттей батыр бабам жастарымның ұраны
Өзіңменен көркейеді, шежірелі Оралым,
Алтын Орда қасиетті асқарымсың шыңдағы,
Сан ұрпаққа білім беріп, өмірге де шыңдадың.
Тәуелсіздік алған елдің тірегі деп келемін,
Ұрпағымның ертеңі тек сен деп білемін.

Қ-сы:

БҚМУ, болашағымның тұмары,
БҚМУ, білімнің көусәр бұлағы,
БҚМУ, жастықтың мәңгі ұраны,
БҚМУ, БҚМУ!

(Қуаныш Қисметов)

1. Туған жер – алтын бесік

1991 жылы біздер – екі класта бірге оқыған 60-тың үстіндегі бозбала мен бойжеткен Қаратөбе ауданының Б.Қаратаев атындағы Саралжын орта мектебін бірге тәмамдаған едік. Бұл тәуелсіздігіміз әлі ресми түрде жарияланбаған, егемендіктің елең-алаң шағы еді. Соған қарамастан, өшкеніміз жанып, кеткеніміз келіп, халқымыздың толық дербестікке деген үміт оты қайта ояна бастаған өліара кезең болатын.

Нақ сол жылы алақандай ауылымызда үш жүзге ән оздырған сал Мұхит Мерәліұлының (1841-1918) 150 жылдық мерейтойы республикалық деңгейде дүркірей өтіп, еліміздің түкпір-түкпірінен небір мәртебелі қонақтар сар далада жатқан Саралжынға ағылған-ды.

Сол жиында әсіресе Алматыдан арнайы ат терлетіп келген «алаштық» жас жігіттердің қазақ халқын ғасырлар бойы буып ұстаған отаршылдардың қитұрқы саясаты туралы жүргізген үгіт-насихаты біздің бала жүрегімізге қатты әсер етті.

Тойға дейін-ақ Саралжын ерекше түледі: үлкен көшелерімізге өмірде болмаған асфальт төселіп, кеңшар ішінде чех қонақ үйі еңсе тіктеп, ауылымыздың орталық бағында кешенді жұмыстар жүзеге асырылды.

Тарқатып айтсақ, аспан астындағы жазғы театр ауыл мәдениетінің ажарын ашып, балаларға арнайы салынған бассейн пайдалануға берілді. Қолында күмбірлеген қазақтың қасиетті қара домбырасы һәм малдас құрған күйінде ойға шомған Мұхит бабамыздың «бейнесі» тұғырына қонды. Сонымен қатар Ұлы Отан соғысында қаза тапқан жауынгерлерге арналған еңселі ескерткіш бой көтерді.

Облыстың бір қиырында жатқан со кездегі қара сирақ ауыл балалары үшін бәрінен де қызығы, ауыл дүкенінде бұрын-соңды болып көрмеген шоколадтан жасалған балмұздақ пен қырау қатқан пепси-кола сусынының мол қоры Оралдан арнайы жеткізіліп, мерейтойдан кейін де біраз уақыт үзілмеген-ді. Әлбетте, мұның бәрі орта һәм аға буын саралжындықтардың есінен әлі шыға қоймаған болар.

Аталған салтанатты шарадан кейін көп ұзамай біз де кітаптарымыз бен қағаз-қаламымызды үйдегі ескі қара шамаданға текшелеп салып, бар көржерімізді буып-түйіп, «Орал шаһары қайдасың?» деп, арман қуып аттанған едік. Мақсат – со жылдары атағынан ат үркетін А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтына оқуға түсу үшін бағымызды сынап көру болатын.

2. Жол мұраты – жету

Осы ретте мына нәрсені ерекше атап өткім келеді. Сол кезеңде қалаға жүретін халық ауыл орталығындағы дүкеннің қасына таңмен жиналып, автобус келгенде ішке жапа-тармағай таласып, бірінің үстіне бірі килігіп кіретін-ді. Ол кезде қала мен ауыл арасындағы көлік қатынасы едәуір қиын болғандықтан, әр сапарда жолаушылар шамадан тыс көп болатын.

Оны көрмеген, жайлы көліктің ішінде қалғып отырып үш сағатта қалаға құлайтын қазіргі жас буын мұны көз алдына елестете алмауы да мүмкін. Әлбетте, бұл Саралжын-Қаратөбе тас жолы бүгінде тақтайдай теп-тегіс боп жалтырап жатыр деген сөз емес. Әлі де жыл мезгілінің жаңбырлы маусымдарында жолымыздың ауыл тұрғындарын әбден әбігерге салатын тұстары бар. Мұны айтпау – арымызға сын.

Сол жылдары ауылдан қалаға шұрқ тесік ойқы-шойқы

Сөзбасы

Тынымсыз күрестен тұратын тіршіліктің қадірін тереңнен түсінген бабаларымыз бағзы замандарда-ақ «білекті бірді жығар, білімді мыңды жығар» деп, түгел сөздің түбірін тобықтай түйген.

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті тек облыстық немесе аймақтық білім беру жүйесіне ғана емес, республикалық аренада өзіндік озық дәстүрлерін қалыптастырған, қоғамға жоғары білімді мамандар даярлауда 90 жылдық бай тарихы мен айшықты қолтаңбасы бар өңірдегі бірегей білім ордасы һәм ірі ғылыми-оқу орталығы.

Қазақ халқының басынан өткен талай заманалық оқиғаларға куә болған Ақжайық топырағы – Қазақ мемлекеттілігінің бастау бұлағында тұрған шежіре өлке, Еуропа мен Азияның кіндігінде орналасқан киелі мекен.

Тарих тұңғығына бойласақ, еліміздің Батыс аймағы бағзыдан ілім-білімге кенде болмаған өңір. Патша заманының өзінде Бөкей даласында алғашқы қазақ-орыс дүнияуи мектебінің қазақ балаларына есігін айқара ашуы – өлкедегі білім нәрінің тамыры тереңнен бастау алатынын аңғартады.

Еліміз бойынша алғашқы жоғары оқу орны – Қазақ педагогикалық институты – 1928 жылы Алматыда ашылса, содан кейін көп ұзамай байтақ республикамыз бойынша екінші боп құрылған педагогикалық жоғары оқу орны – Орал педагогикалық институты еді.

Сөздің қысқасы, биыл М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің өз шәкірттеріне есігін айқара ашқанына 90 жыл толғалы отыр. Күллі республикамызға мәшһүр, осы бір айтулы ЖОО-ның соңғы 30 жылы менің жеке өміріммен тікелей байланысты. Олай болса бәрін басынан бастайық.

Білім ал саяңда...

жолмен салдырлаған сары пазик (ПАЗ - 3206) жеті-сегіз сағат жылжи жүріп, кісінің соншалықты көптігінен автобустың ішінде ине шаншар орын болмайтын.

Тар жерде бірін-бірі итермелеген лығылым халық пен олардың жүктері автобус бір қозғалып кеткеннен кейін, шындығына келгенде, бір-екі «соққаннан» кейін ғана барып, өз-өзімен ретке келетін. Әсіресе, жастар жағы қалаға, әсерлеп айтсақ «бір аяқпен» тұрып баратынбыз.

Осы орайда назар аударарлық негізгі нәрсе – тәуелсіздік жылдарында Қаратөбе-Орал тас жолы біркелкі ретке келген-ді. Жымпиты бағытынан келе жатқанда аудан орталығына дейін «жетпей қалған» кешегі кеңес кезеңіндегі шамамен отыз шақырымдай жол жаңадан төселсе, қалған бөлігі заманауи үлгіде қайта жөндеуден өтті. Жолаушылар бұрынғы жол бейнетінен осылай құтылған еді.

Иә, әңгімеміздің бұрынғы арнасына қайтадан оралайық. Жолда қазіргі Сырым ауданы (ол кезде Жымпиты) «Қызыл ту» (қазіргі Алғабас) ауылының тұсындағы асханаға жолаушылар тыныстап, шөл басып, салқындау үшін жанындағы суға түсетін.

Өзен жағасындағы сәл биіктеу қырқада орналасқан дәмханадан төменірек баспалдақпен түскенде ақырын шымырлап қана ағып жататын Есен Аңқатының сол кездегі суы мен көк майса жағалауы қандай еді?!

Өкінішке қарай қазір соның бірі де жоқ. Бәрі көзден бұлбұл ұшты. Өзен жыл өткен сайын тартылып, кеуіп бара жатыр.

Бұл – осыдан тура 1100 жыл бұрын, дәлірек айтсақ, 921-922 жылдары біздің даламыз арқылы бұлғарлар жеріне сапар шеккен араб саяхатшысы Ахмед ибн-Фадланның күнделігінде айтылатын Аңқаты өзені-тін.

Одан ары тағы да ыңырана қозғалған автобус халықты «сексеуіл тиегендей селкілдетіп», мимырт жүріспен қалаға жақындай түсетін. Осы кезде силикат кірпіштен өрілген жұмыртқадай аппақ саяжайлар қаздай тізіліп, алдымызда ерекше көз тартып тұратын. Мұның бәрі бұрын көп ешқайда шыға қоймаған ауылдың қара домалақтары үшін айрықша таңсық дүние боп көрінетін.

Заман өзгергеннен кейін баяғы бау-бақшасы жайқалған, негізінен алғанда «көккөз» ағайындардың ұядай саяжайлары ауылдан келген тұрмысы төмен өзіміздің «қаракөз» отбасылардың мекен-тұрақтарына айналып, бертін келе сол «дачалардың» бұрынғы мәнінен айрылғаны өз алдына, аздаған уақыт ішінде олардың тоз-тозы шықты.

Бұл жағдай тек біздің облысымызға емес, еліміздің көптеген өңірлеріне тән. Неге бұлай? Мұның бәрі – урбанизация мәселесінде мемлекеттің сәтті саясат жүргізе алмауының салдары-тұғын.

Қалаға Подstepное жағындағы көпірмен кіріп келе жатқанда жасыл желекке оранған, жайнаған әсем қала – Оралдың табиғатын сөзбен айтып жеткізу қиын.

Ол кезде сүйікті шаһарымызда қазіргідей жаз айларында ара-тұра шаң көтерілмейтін-ді. Жан-жағынан

үш өзен торлап жатқан, еліміз бойынша экологиялық жағынан ең таза қала – Орал, сөз жоқ, қашан да ақжайықтықтардың мақтанышы.

3.«Балмұздақ-1991»

Сол сапарда қаланың орталығында тұратын, маған нағашыларым жағынан болып есептелетін жамағайынның үйіне түстім.

Теректі ауданының Жамбыл ауылында бригадир боп еңбек еткен нағашы атам Сақтағанов Тұрсын уақытында жетім-жесір мен жоқ-жітікке қарасып, өмір жолында өзіне кездескен талай көмекке мұқтаж жандарға қолынан келген бар қамқорлығын аямапты.

Көзкөргендердің айтуынша жан-дүниесі мейірімге толы, пейілі кең нағашым керек болса көптеген кісілерді үйіне дейін жатқызып, айналасына шуағын шашқан, бір кісідей қайырымдылықтың үлгісін көрсеткен отағасы болыпты.

Мен түскен үйдің иесі – нағашы атамның шапағатын көрген сондай жандардың бірі боп шықты. Олар қаланың орталығындағы Плясункова көшесіндегі (қазіргі Мәжит Жүнісов) №105 үйдің 5-ші қабатында ұядай үш бөлмеде төрт жан тұрады екен.

Бастапқыда қаланың өмірі мен тұрмысына бірден бейімделіп, оған ілезде көндігіп кету сайын далада еркін өскен қыр баласына әсте оңай емес. Ондай сезім осы жағдай басынан өткен әрбір қазақ баласына тән. Сондықтан бұл мәселені көп шиырламай-ақ қояйын.

Көбіне су жоғарыға көтерілмей қалатындықтан, көшенің қарсы бетіндегі су колонкасынан 5-ші қабатқа суды үй иесі екеуіміз ақ тер, көк тер боп бірге таситынбыз. Әрқайсымыздың қолымызда екі шелек. Үлкен ваннаны «толтырғанша» тіліміз салақтап, кәдімгідей болдыратынбыз.

Бертін келе кеңес заманында қаладағы қазақтарға бес қабатты үйдің тек бірінші не бесінші қабаттарынан ғана пәтер берілгенін білдік. Бұл бодау дәуірде жергілікті титулды ұлтқа ашықтан-ашық жүргізілген әлеуметтік дискриминация болатын.

Кеңес мектебінің салтына орай оқушы кезімізде путевкамен Мәскеу-Ленинградтарға туристік сапармен барып, ара-тұра Оралға жолымыз түскені болмаса, жалпы алғанда біз үшін қала өмірі таңсық еді.

Соған қарамастан Орал – тарихи-сәулеттік ескерткіштерге бай һәм еуропалық үлгідегі қала екені бірден көзге ұрып тұрды. Бірте-бірте қаламызға көзіміз үйреніп, шаһардағы көне архитектуралық ғимараттар бір-бірімен ерекше үндесіп, тамырын орта ғасырлардан тартатын тарихи қалаға айрықша көрік беріп, оны сұлуландырып тұратынын байқадық.

Әсіресе біз бас тіреп келген А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтының ғимараты – қала архитектурасындағы жауһарлардың бірі екені соқырға таяқ ұстатқандай көрініп тұрды.

Осы туындының авторы мәскеулік сәулетші Рогальскийдің кәсіби шеберлігіне сүйсінбеске амалың жоқ. Ғұмыр тарихы ғасырға жақындаса да әлі міні құрамаған ғимарат ғасырларды жалғайтынына еш күмәніміз жоқ.

Біздер оқуға келген жылы институттың қарсы алдында азамат соғысының батыры, жас қызыл әскер М.Гавриловтың (1903-1919) бетоннан (цементпен араластырылған құм мен майда тастың қосындысы) құйылған тамаша ескерткіші тұрған-ды.

Тарихи шындық үшін айтуға тиістіміз, мұның бәрі ойдан шығарылған сол уақыттағы кеңестік фальсификацияның «жемісі» болатын. Алайда оның совет заманында жас ұрпақты тәрбиелеудегі идеологиялық маңызы орасан зор болғанын мойындауымыз керек.

Осы жерде назар аударарлық маңызды бір тарихи дерек бар. Ұлы Отан соғысы қарсаңында БҚО Жалпақтал топырағында Ғұбайдолла Өнесов бастаған он төрт жігіттің «Қазақ халқын қорғаушылар одағы» атты антикеңестік мақсатта ұйым құрғаны бүгінде батысқазақстандық жұртшылыққа жақсы таныс.

Солардың бірнешеуі Орал педагогикалық институтының физика-математика және тарих факультетінің студенттері еді. Олардың қазіргі универдің бас ғимаратының қасбетіндегі жатақханада (ол кездегі атауы Совет көшесі-125) тұрғандығын Ұлттық қауіпсіздік комитеті Батыс Қазақстан облыстық басқармасы архивінде (ҰҚК БҚОБА) сақталған құнды құжаттар дәлелдейді.

Осы орайда азаттық жолында шыбын жанын пида еткен өрімдей жас, А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтының физика-математика факультетінің студенті Ғ.Өнесовті (1923-1943) қазіргі қоғамда кеңірек дәріптеп, оны өскелең ұрпаққа үздіксіз насихаттау кезек күттірмейтін маңызды міндеттердің бірі.

Бар болғаны он тоғыз жасында оққа байланған оғланның ескерткіші болашақта өзі оқыған Орал педагогикалық институтының маңдайында жарқырып тұрса қандай жарасымды болар еді?!

Иә, оқырманнан кешірім сұраймыз. Ойды ой қуалап, сәл алға озып кетіп жатқан жайымыз бар. Осы заманнан сол 1991 жылға кері шегінейік.

Әкем Жаңабай Жақсығалиұлы өз балаларының орта мектептегі оқу үлгерімі мен тәрбиесін қатаң қадағалап, кейін қыздары мен ұлдарының жоғарғы білім алуына ерекше мән берген талапшыл, көреген, парасатты жан еді.

Осы орайда данышпан Хәкім Абайдың: «Құдайдан – қорық, пендеден – ұял: балаң бала болсын десең оқыт, мал аяма!» дегені ойға оралады.

Әр перзентін табиғатынан қай пәнге бейім, соған қарай бағыттады: «болашақ жейтін нандарың, қай мамандыққа икемдісің, соған өз ықтиярларыңмен барыңдар, сүйреп қосқан тазы түлкі алмайды» деп отыратын.

Ауылдан «тарихшы» болуға талаптанып келгеніммен, бұ мамандыққа түсудің қиын екені, со замандағы советтік номенклатураға дайындайтын бірден-бір мамандық осы болғасын, оған негізінен әкім-қара мен үлкен дөкейлердің болашақта бастық болуға дайындайтын «дүрлері» жиі келетіні құлаққа тиді.

Бұ факультетке құжат тапсырушылардың саны қай уақытта да көп болатыны, қай кезде де конкурстың оңай болмайтынын естіп-біліп, кішкене тосылып, ойланып қалғанымды жасыра алмаймын.

Соған қарамастан институтта болып жатқан емтихан алдындағы дайындық курсына жазылып, әзірлік сабақтарына білек сыбана кірісіп кеттік. Қазақ тілі пәнінен со жылғы «балмұздақтарға» дәріс жүргізген С.К.Отарова апамыздың қатаң дауыссыз дыбыстарды «т», «с», «ш», т.с.с. қайта-қайта әжіктеп һәм тістеніп тұрып айтып, жеп түсіндіргені әлі көз алдымда.

Сұлушаш Кәріқызының сабағына жан-тәнімен берілгені сондай, дәріс бергенде ерекше бір образға еніп кенетін. Өзімен бірге аудиторияны да ғаламат көңіл-күйге бөлейтін мықты методист еді.

Бір қызығы со кездегі талап бойынша тарфак пен қазақ филологиясына тапсыратын емтихан пәндері өте ұқсас-ты. Мәселен, со жылы тарих факультетіне құжат тапсырушылар төмендегі төрт пәннен білімдерін сынайтын болды. Олар: КСРО тарихы-ауызша (Ежелгі дүниеден Қазан төңкерісіне дейін), КСРО тарихы-ауызша (Кеңес кезеңі), Қазақ әдебиеті-шығарма жазу, Қазақ тілі мен әдебиеті-ауызша.

Ал өзімнің оқушы кезімнен нақ осы пәндерге табиғатым жақын болатын. Орта мектепте бізге тарих пәнінінен сабақ берген сүйікті ұстазым Валя Ғаббасова мен қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі, білікті педагог Өндіжан Хасанғалиев мектеп бітірер кезде өздерінің менен үлкен үміт күтетінін айтқан еді.

Қай мамандыққа барарымды білмей осылай екі ойлы болып дағдарып жүрген күндерімнің бірінде дайындық курсында бізге тарих пәнінен дәріс оқып жүрген жап-жас әрі сұлу апайымыз Гүлнар Арипова тосыннан: «Жақсығалиев, абзалы сенің қазақ филологиясына емес, еш тайсақтамай тарих факультетіне барғаның дұрыс» деп, өз пікірін бұлтақтатпай тіке айтқаны бар.

Аз ғана уақыт сабақ берген ұстазымыз Гүлнар Рауанқызы осылай, менің болашақ мамандығым мен тағдырыма қатысты өзіндік көзқарасын күллі курстың көзінше қадап тұрып айтып, мәселенің мәнін ашып, түйінін шешіп берді.

Мен үшін осы бір әсерлі естелікті со жылы бірге талапкер болған әріптесім, кейінгі жылдары жақсы жора-жолдас болып кеткен Казталовка топырағына сыйлы азамат, бүгінде Қараоба гимназиясының директоры Нұрлығали Дүйсеков әлі күнге дейін жүздесулерде сәл жымиып қойып, еске түсіріп отырады.

Меніңше, жас тарихшы оқытушының мұндай ұйғарымға келуіне сабағына үнемі белсенді қатынасып, талапкерлерге қойған сұрақтарына шама-шарқымша ыждағатты жауап беріп отыратыным ұнаса керек. Осыдан кейін көп ойланбастан бір Аллаға сиынып, құжаттарымды тарих факультетіне тапсырған едім.

4.Бақ шаба ма, бап шаба ма?

Болашақ тарихшы «балмұздақтар» алдымен КСРО тарихынан (Ежелгі дүниеден Қазан төңкерісіне дейін) емтихан тапсырдық. Емтихан алған мұғалімдеріміз Қалима Абдрахманова және Еркін Ерғалиев есімді аға-апаларымыз еді.

Алғашқы сынақтан «4» деген баға алып, қуанып шыққаным қазіргідей есімде. Емтиханда маған келген екі сұрақтың бірі «XIX ғасырдағы Сібір мен Қиыр Шығыс. «Айгун-Пекин» келісім шарттары» болатын.

Экзаменнен шыққаннан кейін бізбен бірге сынақ тапсырған, Ауғанстаннан әскерден жақында ғана оралғаны үстіндегі алабажақ авганкасы мен омырауындағы толған медальдан көрініп тұрған, сымдай тартылған сақа жігіттің маған бұрылып келіп, «інім, сұрақтарыңа жақсы жауап бердің, молодец!»,-деп, арқамнан қаққаны бүгінге дейін ұмытыла қойған жоқ.

Ол тұста «интернационалистер» деген құрметке ие болған Ауғанда болған сарбаздарға жоғары оқу орнына түсуге мемлекеттен арнайы жолдама беріліп, оларға жеңілдік жасалатын. Алайда бұл азаматтан кейін көз жазып қалдым, шамасы оқуға түсе алмаған сияқты. Өйткені ол кезде құжат тапсырған талапкерлер саны ерекше көп-тін.

Әйгілі Зигмунд Фрейдтің: «Ақылды адам өзі туралы ешқашан, ешнәрсе айтпауы қажет. Өйткені ондай сәтте ол өзін мақтайды не даттайды. Ал оның екеуі де оған ешқандай абырой әкелмейді» деп жазғаны бар.

Данышпанның қанатты сөзінің дәлме-дәл аудармасы нақ осылай болмағанымен, жалпы мазмұны осыған ұқсас. Ал атам қазақтың «Мақтанғаннан – сақтан» деген нақылы осы оймен орайласып жатыр.

Алыстан орағытып отыруымыздың себебі сол, өзіңнің жеке басыңнан өткен беллетристика жанрында естелік жазудың қиындығы мен өзіндік ерекшелігі бар.

Өйткені мұндай жағдайда көбіне-көп жоғарыда келтірілген данышпан-философтардың пайымдары мен ғасырлық тәжірибеден алынған даналық сөздердегі этикалық (әдеп) нормалар сақтала бермеуі мүмкін. Сондықтан осы ретте оқырманнан алдын-ала ғафу өтінгенді жөн санадық.

Біздің тапсырған екінші емтиханымыз тағы да КСРО тарихы (Кеңес кезеңі) болатын. Бұл кезде Қазақ тарихы туралы ешкім аузына да алмайтын. Әлі Кеңестер Одағының біржолата ыдырап, толық күйремеген, ақырғы демінің күн өткен сайын таусылуға жақындап келе жатқан елең-алаң шағы еді.

Даңқты жерлесіміз Қадыр Мырза Әли:

«Менің бабам қақтаған қыр аптабы,

Көшіп-қонып ұрпағы тұрақтады,

Біздің тарих – бұл да бір қалың тарих,

Оқулығы жұп-жұқа бірақ тағы» деп жырлағандай, біздің оқушы кезімізде пышақтың қырындай ғана болған жұп-жұқа, елеусіздеу Қазақ ССР тарихы оқулығы тек қосымша сабақ түрінде оқытылды.

Оның авторы – қазақтың тарихшы қызы Наилия Бекмаханова. Ол – әкесі, дарынды ғалым Ермұхан Бекмахановтан қалған ғылыми-әдістемелік мұраны заман талабына сай жетілдіріп, өңдеп шығарды.

Мәскеуде тұратын әйгілі тарихшы апамызбен кейінгі жылдары Орал қаласында кездескеніміз – өз алдына бөлек әңгіме. Ал қайсар талант Е.Бекмаханов 1966 жылы А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институты тарих факультетінің студенттеріне дәріс оқыған екен. Өкініштісі, со жылы алаштың айбоз ұлы небары 51 жасында бақиға озған еді.

Қысқасы, біздер орта мектептің жоғарғы сыныптарында сол заманның идеологиясына сай КСРО тарихы оқулықтары бойынша ЖОО-ға түсуге кәдімгідей бар зейінімізді салып, өзімізше «сұрапыл» дайындалатынбыз.

Кеңес заманында беттері сызылып, шимайланған, арасындағы кейбір парақтары жыртылып, әбден ескірген, мектеп оқушылары макулатураға тапсыратын оқулықтар жетіп артылатын. Сондай жарамсыз кітаптардағы иллюстрациялық суреттерді қайшымен қиып алып, керегімізге пайдаланатынбыз.

Мысалы, тақырып-тақырып бойынша Ресей тарихындағы ірі шайқастарға (Нева, Куликово, Полтава, Бородино, т.б.) байланысты, Патшаға қарсы шыққан шаруалар көтерілісіне арналған (И.Болотников, С.Разин, К.Булавин, Е.Пугачев), орыстың ұлы қолбасшылары (А.Невский, Д.Донской, А.Суворов, М.Кутузов) туралы бір бөлек, орыс мәдениетіне қатысты тараулардағы сәулеттік ескерткіштердің әрқайсысын жеке-жеке топтайтынбыз.

Қазір ойлап отырсам, сол замандағы советтік идеологияның пәрмені мен күштілігі ерекше, тіпті төтен болған екен. Қандай шайқас не соғыс болмасын, соның ішінде Ұлы Отан соғысы да бар, орыс не кеңес әскерлерінің сөзсіз жеңіске жететіндігі туралы оқушылардың құлақтарына құятын.

Оларды көміл сендіріп, өздерінің жасампаз жеңістері арқылы не нәрсеге де иландыра алатын. Осылай жас ұрпақтың рухын асқақтатын.

Міне, осындай саналуан тақырыптарға байланысты суреттерді өзіміз қолдан жасаған фотоальбомдарға алдымен мұқият желімдейтінбіз. Сосын барып олардың астына сол көрнекілікке тікелей қатысты оқулықтардағы мәліметтерді қысқартып жазып, яки, өзіміз үшін оқуға дайындалу мен «миға тоқудың» жеңіл әдістерін іздейтінбіз.

Кейін группаласым, жалпақталдық Мұхит Ермағамбетовтың сондай қалың жазба дәптерін көріп, тек жалғыз мен емес, со кездегі талапкерлердің ЖОО-ға түсуге осылай бар күш-жігерін сарп етіп, тыңғылықты әзірленетінін байқадым.

Тақырыпты аша түсу үшін негізгі әңгімеден ауытқып, сәл қиыс кетіп жатқан жайымыз бар. Сонымен екінші емтиханнан да сүрінбей өтіп, «4» деген бағаны қанжығамызға байладық. Жадымда жатталғаны І дүние жүзілік соғыстың нүктесін қойған «Брест бітіміне» қатысты сұрақ.

Әлі күнге дейін ұмытпауыма қарағанда шамасы осы тақырыпты басқа сұрақтармен салыстырғанда терең білген болуым керек. Емтихан қабылдаған ұстаздарымыз Қожабергенова Хамида апайымыз бен Айталиев Ғаділше ағайларымыз болды.

Сөйтіп алдыңғы екі пәннен 8 балл жинап, кішкене жүрегіміз орнына түсіп, өз-өзімізге келе бастадық. Сол кездегі талап бойынша әдетте, әрбір емтихан алдында талапкерлерге институттың профессор-оқытушылары дайындық сабақтарын жүргізетін.

5. Жүзден жүйрік, мыңнан тұлпар

Сондай кезекті әзірлік-кеңесте аудиторияға жүріс-тұрысы ширақ, киім киісі жинақы, қою қара мұрты әдемі өңіне ажар беріп тұрған жас жігіт біздерге бағыт-бағдар беріп, дәріс оқыды.

Бұ кісі бүгінде өңірімізге белгілі ұстаз-ғалым Абат Сатыбайұлы Қыдыршаев еді. Қазір ойлап отырсам бұл уақыт – ағамыздың әлі «орда бұзар отызға да» тола қоймаған, шиыршық атып тұрған нағыз дер шағы екен.

Осыдан кейін-ақ үшінші емтиханымыз «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәнінен шығарма жазуға жайғастық. Мен «Шоқан Уәлиханов – ғалым, саяхатшы» деген тақырыпты таңдадым. Кейін жұмысымның нәтижесіне «3» деген баға қойылғанын білдім. Түсінген жанға сол сәтте оның өзі орасан зор жетістік еді.

Ол кезде құлаған талапкерлердің тізімі институттың алдына келесі күні ілінетін. «Қара тізімге» («балмұздақтардың» тілінде «құлағандар» осылай айтылатын) ілікпеген талапкерлер қуаныштан ерекше шаттанып, жүздері бал-бұл жайнайтын.

Менің жазбамды тексерген со уақытта есімі елге кеңінен танымал филология ғылымдарының докторы, профессор Мәтжан Тілеужанов ағамыз екен.

О заманда ғылым докторы болу дегеннің өзі бір қап арпа ішіндегі бір бидай секілді өте сирек кездесетін, халқының айрықша сый-құрметіне бөленген ғазиз жандарды көз алдыңа әкелетін ерекше құбылыс-ты. Саналы ғұмырын ғылымға арнаған атақты оқымыстының сүзгісінен сүрініп кетпей, оның пәнінен «3» алудың өзі әрі зор абырой, әрі үлкен олжа болатын.

Сол кезде абитуриенттер тапсыратын әр емтиханның арасына шамамен бір аптадай уақыт «түсетін». Осылай үш жұманы артқа тастаған біз ең соңғы мәреге де жақындадық. Енді тек «Қазақ тілі мен әдебиетінен» ауызша емтихан тапсыру ғана қалды. Алдымыздан соңғы сынақ күтіп тұрды?!

Мына нәрсе әлі көз алдымда. Нақ со күні зеңгір көк аспан түнеріп, жаңбыр нөсерлеп, шелектеп құйып тұрған-ды. Бір кезде қара, қошқыл түсті бұлттар ілезде ыдырап, Күн жарқырап, шайдай ашылды.

Соңғы емтиханға тау құлатардай екпінмен ентелей жеткен талапкерлердің ентігі басылып қалған. Көпшілігіміздің алдымен ішке кіруге жүрексініп тұрғанымыз байқалды. Емтиханға басында кіргендері өздерін тегіс жолда тайып құлайтындай сезініп, кейін шегіншектеп, тартыншақтай берді.

Аузынан ана сүті кеуіп үлгермеген ауылдан келген біз сияқты «шүпірлеген шөжелердің» институттың бас ғимаратының есігінің алдынан қашқақтап, бір-бірімізге «алдымен сен кір, сосын мен кіремін» деп ерісіп тұрғанымыз сырт қараған адамға ерсі көрінетін. Өрине, алдыңғы үш емтиханнан су жорғадай төгіліп кеп, төртіншісінен омақаға асу кімге оңай дейсің?!

(Жалғасы бар)

Жаңабек ЖАҚСЫҒАЛИЕВ,
М.Өтемісов атындағы БҚУ-дың доценті, тарих ғылымдарының кандидаты, облыстық мәслихаттың депутаты

Ұлтты бастар – рухты жастар

2019 жылдың наурыз айында Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің жанынан «Рухты жастар» еріктілер ұйымы құрылды. Ұйымның қабырғасын көтерген Қисимова Алиса Құттыбайқызы қазіргі таңда «Тарих экономика және құқық» факультетін Юр-49 тобының студенті. «Рухты жастар» еріктілер ұйымының басты мақсаты жалындап тұрған студенттерге ізгілік қасиетін дамыту, жақсылық жасауға шақыру. Бастапқыда 40 шақты студентпен өз жұмысын бастаған бұл ұйымда биыл 30 студент бар. Қазіргі ұйымның жұмысымен айналысып отырған жетекші м.у.а. Туризм мамандығының 3-курс студенті Тимурқызы Айнұр.

Еріктілер ұйымына университет қабырғасында білім алып жатқан барлық факультеттің студенттері қосыла алады. Ағымдағы жылдың наурыз айында бейбітшілік пен ұйымшылдық орнаған ұйымымызға 3 жыл толады. Ұйымға 3 жыл толуына орай, жетекшімізбен ақылдаса отыра үлкен шара ұйымдастыру жоспарда бар. Сонымен қатар әр жыл сайын ұйым жетекшісі ағымдағы жылға жоспар жазып бекітеді. Әр жұма сайын еріктілердің басын қосып «Тарих, экономика және құқық» факультетінің оқу ғимаратында құрылтай (жиналыс) өтеді. Жиналыста осы аптаға берілген тапсырмаларды орындау жүйесін талқылайды. Тапсырмалардан

бөлек, ұйым жетекшісі қызықты ойындар мен жиындар ұйымдастырады. Ауа райына байланысты таза ауада демалуға да арнайы ойындар ұйымдастырады. Ең үлкен жасаған жұмыстардың бірі - адалдық дүкені. Адалдық дүкенінің басты мақсаты студенттерді адалдыққа, ең бастысы өзіңді алдамауға үйретеді. Тағы бір үлкен жұмыстардың бірі ай сайын қарттар үйі мен балалар үйіне барып тұру. Жалғызбасты ана мен көпбалалы отбасыға қол ұшын созу. Ұйымда үлкендерді құрметтеуді және кішіпейілдікті дәріптейді. Ұйым ішіндегі басты ережелер: үлкенге құрмет, жауапкершілік, жиналысқа келген кезде ұялы телефондарды қолданбау,

яғни ештеңеге алаңдамай зейін қойып қатысу. Қазіргі күнде атқарылып жатқан жұмыстың бірі - «Истфак family» еріктілер ұйымымен бірлесіп «Назгульге көмек» атты қайырымдылық қорапшасымен қамтамасыз ету. Назгульдің еміне кішкене болсын өз үлесімізді қосамыз деген ниетпен ұйымшылдықтың арқасында атқарылып жатыр.

Мен сол еріктілердің қатарында жүрген студент ретінде барлық жолдастарымды бізбен бірге жақсылық жасауға шақырамын!

Бибі АСЛАНБЕКҚЫЗЫ,
«Рухты жастар» ұйымының мүшесі

SmartTechnology

«Цифрлы Қазақстан», «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында «SmartTechnology» кураторлық сағат өткізілді. Өткізіліп отырған шараның мақсаты Республика экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту және Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау. Бағдарламаның 5 бағыты қамтамасыз етілді. Олар: Экономика салаларын цифрландыру, цифрлық мемлекетке көшу, «Цифрлық Жібек Жолын» іске асыру, адами капиталды дамыту, инновациялық эко жүйені құру.

Келген студенттерді екі топқа бөліп шағын ойын ойнады. «Ақпарат» және «Компьютер» деп екі топқа бөлінді. Ойын 5 кезеңнен тұрды: Ұшқыр оймен... (дұрыс жауапқа – 10 ұпай). Екі топқа 5 сұрақтан беріледі. Шешімін тап!!! Бұл кезеңде қай топтың ұпай саны көп болса, сол топтың топ басшысы ойынды бастайды.

Топ басшылары ортаға шығып, жасырылған жұмбақпен жұмбақ есептің жауабын шешеді және жұмбақтың шешімі бойынша шыққан сөздің қызметін айтуы тиіс. Бағалануы әр жұмбаққа – 5 ұпай. 3-кезең. «Кім жылдам» Бұл кезеңде екі топқа М, Д, П әріптері таңдау арқылы беріледі. Таңдаған әріптен басталатын информатикалық сөздер

жазу керек. Қайсы топтан көп жазады, сол жеңіске жетеді, 1 ұпай әрбір сөзге. «Мақал-мәтелдер орталығы» - Бұл кезеңде топ мүшелеріне компьютерге қатысты құрастырылған мақал - мәтелдер беріледі, осы мақал - мәтелдердің күнделікті өмірде қолданылатын нұсқаларын табу қажет. 5 ұпай «Жорға» топбасшылар сайысы. Шарты: Сұрақтарға жылдам жауап беру керек. Әр сұрақ 5 ұпайдан бағаланады. Ойын соңында көп балл жинаған топ марапатталды. Кураторлық сағатқа кафедрамыздың оқытушылары да қатынасты. Аға оқытушы Т.М. Маннапова, аға оқытушы Ж.Ж. Багисов, оқытушы Г.А. Дошева. Кураторлық сағат соңында қорытындылап, сәтті шықан фотоға түсіп, шара өз мәресіне жетті.

Кітап сөресі

«Мөлдір махаббат» романында баяндалған оқиғалардың бәрі де өмірдің өзінен туып, шындық деңгейінде суреттеледі: Бәтес пен Бүркіттің махаббатынан өрбіген трагедияны бейнелейді. «Мөлдір махаббат» романы төрт бөлімнен тұрады. «Сүйген жер» бөлімінде басты кейіпкер туған жері, туған үйі туралы мәлімет береді. Бүркіттің отбасынан 1911 жылғы «Доңыз» жұтында көп шығын шығады. Жалпы Бүркіттің әкесі байлық десе ар-намысы тұрмақ, туғанын да сатып жіберуден тайынбайтын адам ретінде суреттеледі. Романдағы Бүркіттің әжесінің образы – нағыз қазақ анасының бейнесі. Кейіпкердің әжесіне деген сезімі де оқырманды баурап алады. Әжесінің өжеттігін суреттегенде әдебиеттегі батыл аналар образына ұқсатасың. Мәселен, ешнәрседен тайынбайтын, қорқаулығында шек жоқ Бүркіттің әкесі Әбеу анасының алдында жас баладай жуасып қалатыны қызық көрініс.

«Арпалыс күндері» бөлімінде тап тартысы, кеңес өкіметі орнағаннан кейінгі қоғам суреттеледі. Кеңестік дәуір мен ақ пен қызылдардың арасындағы тартыс көптеген шығармалардың тақырыбына арқау болды. Шығарманың жарық көрген уақытында маңызды көріністің бірі болып талданған бұл тақырып, тарихымыздың бір беті болғанымен егемендік алғалы бері мұндай шығармалардың біршамасы ұмытылып кеткені жасырын емес. Бірақ «Мөлдір махаббат» ешуақытта ұмытылмайды. Себебі шығарманың негізгі өзегі – мәңгілік өшпес махаббат. Адамның басты құндылықтары – адамгершілік қасиеттер мен адам мен адам, ана мен бала, әке мен бала арасындағы қарымқатынасы – кеңінен суреттеледі. Шығармада бай баласы, алашордашы, ұлтшыл деп айыпталған

қазақтың талай марғасқаларының қуғынға түскенін тарих та айғақтайды. Сондай алашордашының бірі Бүркіттің нағашысы – Жақыпбек.

Романдағы Бүркіт пен Бәтес арасындағы шексіз махаббат екінші «Сүйген жар» бөлімінде баяндалады. Бұл тарауда екі жастың басындағы махаббат оқиғасы, өз махаббаттарын қорғау жолындағы жастардың алдында жолыққан кедергілер суреттеледі. Бала кезден туындаған махаббаттың беріктігі екеуінің басына бұлт үйірілген, тағдырдың түрлі шырғауына түскен кезінде де өз іргесін сөккізбеген берік қамалдай. «Мөлдір махаббат» романында Сәбит Мұқанов Бәтесті ескіліктің құрбаны болған қыз ретінде

суреттейді. Ол ауыл байының ерке, сезімтал, нәзік жанды қызы. Бүркіт пен Бәтес арасындағы махаббат ұшқыны 13-14 жастарында, әжесімен ере келген еркекшора Бәтестің қыз екенін түсінген сәттен бастап сезіледі. Романның негізгі қазығы да осы екі жас арасындағы махаббат. Жазушы өмір, заман шындығын да, тап тартысын, әйел теңдігі мәселесін де екі кейіпкердің образы арқылы көрсетуге тырысады. Бәтесті ескілік салты бойынша бала күнінен сол аймақтың ірі байының баласымен атастырады. Бұл оқиға роман барысында екі жастың қосылуына ең

басты кедергінің бірі болады. Бәтестің Мүсәпірдің алдауына түсіп үлкен қайғыға ұрынатын кезі «Адасу бөлімінде», ал барлық шиеленістің түйіні шешіліп, нүктесі - Шешілген шиелер» бөлімінде қойылады.

Бұл шығарма шоқтығы биік туынды. Оқыған сәтте оқиға ішінде өзін жүргендей сезімде боласың. Нағыз махаббаттың қандай екенін көрсетеді. 20 ғасырдағы көлемді прозалардың бірі. Туынды 1935 жарық көрді. Одан соң өңделіп «Мөлдір махаббат» болып қайта басылады. Оқырманның жүрегін жаулаған бұл шығарма, ғалымдарды да бей-жай қалдырмайды. Көпшіліктің сұранысына ие болды.

Жансая СҰЛТАНМҰРАТОВА,
Фил-43

БҚУ - армандар ордасы

«Білім алудың тамыры ащы, бірақ жемісі тәтті»-деп әлемнің алғашқы ұстазы Аристотель айтқандай, білім мен өнер біздің болашағымыздың жарқын болуына бірден-бір кепіл. Ілім-ғылым үйренбей ешбір адам жетістікке жете алмайды. Сол білімді сіңіретін ең керек жер-университет ортасы. Әр жалынды жастарды үлкен өмірдің алғашқы баспалдығына жетелеген, әлі де жетелеп келе жатқан біздің қасиетті қарашаңыраққа биыл 90 жыл. Ол менің БҚУ-ым.

Университет негізі 1932 жылы қаланып, алғашында А.С.Пушкин атындағы есімді алса, 2003 жылдан бері М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті болып жұмыс жасап келеді. Қарамағында 7 факультеті бар ордамыз әртүрлі бағытта білім беріп, Қазақстанға керек мамандарды даярлап отыр. 90 жыл ішінде оқу орны әлемдік университеттермен әріптестік қарым – қатынас орнатып, тәжірибе алмасып келеді. Университетімізде филология факультетінің беделді оқытушылары мен профессорлары Аронов Құспан Ғұмарұлы, Хасанов Ғабит Қайыржанұлы, Қыдыршаев Абат Сатыбайұлы секілді қадірлі ұстаздарымыз жұмыс атқарып жатыр. Олардың беріп жатырған білімдері мен еңбектері білім ордамыз үшін үлкен жетістік.

Бұл орда еліміздің төрт аймағынан білім қууға жиналған студент жастардың жолын ашып, бағын жандырған ең керемет университет. Олар тек білім алып қана қоймай, түрлі қоғамдық жұмыстарға араласып, үлкен белсенділік танытады. Сондай студенттеріміздің бірі – Филология факультетінің 4-курс студенті, «Үздік қаламгер» Бақытбаева Гүлбибі. Университет табалдырығын аттағалы әдебиет әлеміне қалам тартқан студентіміз сүйікті оқу орнының өміріне қандай өзгеріс әкелгені туралы бөлісті:

«Бұл университет маған үлкен өзгерістер әкелді. Ауылдан қалаға келген сәтте осы жерден жаңа орта мен жаңа таныстар таптым. Тек білім алып қана қоймай, 24 сағаттың ішінде әр қоғамдық жұмысқа белсенді араласуды үйрендім. Біздің ұлағатты ұстаздарымыздан тағылым алып, олардың әр айтқан даналық сөздерін өмірде қолданып келемін. Сонымен қатар жаңаша, креативті ойлауды, нық сөйлеуді үйрендім. Мен университетке не бердім? Жалпы 4 курсқа келген әр студентті бұл сауал ойландыратыны анық. Университет үшін ауыз толтырып айтарлықтай істерімде бар, бірақ бұл менің ізгі бастамаларымның басы ғана. Ең алдымен ұстаздар берген білімді бойыма тез сіңірдім. Екіншіден, бұл университетке толықтай шығармашылығымды арнадым және ол біраз жерге дейін дамыды. Түрлі сайыстарға қатысып, университет абыройын асқақтаттым. Алда әлі де жасайтын істерім көп. Ең бастысы, студенттік ғұмырымның осы шаңырақта өтіп жатқанына қуанамын».

Міне, осындай дарынды да талантты жастардың шырқау биігі болып, өмірден өз орындарын тауып бергеніңе саған рақмет, БҚУ! Мерейлі орданың шабыты шалқи берсін!

Гүлнұр ТӨРЕМҰРАТҚЫЗЫ,
Фил-43

ФИЛОЛОГИЯ факультеті

Ұлыстың ұлы күні - Наурыз!

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде қазақтың Жаңа жылы тойланған болатын. Солардың бірі ИЯ-17 тобының студенттері Наурыз мейрамын тойлаған

еді. Іс-шара ерекше үлгіде, өте әсерлі өтті. Барлық студенттер қазақи нақышта киімдер киіп келді. “Ақ мол болсын!”, - деген ниетпен студенттер ақ дастархан жайып, ерекше көңіл-күйде қарсы алды. Дастарханда наурыздың нағыз сусыны - Наурыз көже дайындалған болатын. Қыздарымыз ер азаматтарымызды сыйлап ақтан, беріп, құрметтеген болатын. Осы іс-шарада арнайы студенттерден жүргізушілер шығып, арнайы наурыз әні айтылды. Арнайы Наурыз мейрамына қатысты ұлттық ойындар мен сұрақ-жауаптар өткізілді. Ұлттық билер мен әндер шырықалды. Дәстүрімізді дәріптеу мақсатында тұсаукесерде жасалды. Ақ матаны жайып, кішкентай сәбидің тұсауы кесілді.. Кішкентай бүлдіршін кітапты таңдап, бөрімізді қуантты. Іс-шара соңында студенттер дастарханға жайғасып, наурызды керемет өткізді. Наурызды дәріптеген студенттеріміз университет ұстаздарын қуантты.

Нұрбану ТУЛЕУБАЕВА,
ИЯ-17

Өлеңсөз

Заман...!

Бұл заман «сіз» емес, «сен» дейтін заман,
Жат түгіл, туысқа сенбейтін заман.
Азайды ізденіп өрлейтін адам,
Көбейді тек мақтан көрмейтін надан.

Көбейді өсектеп күңкілдейтіндер.
Жарысу жағынан іркілмейтіндер.
«Қызым-ау» дейтұғын шалдар азайып,
Көбейді «қарындас», «сылқым» дейтіндер.

Қаптады жағасы жыртылған жанжал,
Қаптады әділдік қырқылған заңдар.
Артуда шатаққа ұрынса мейлі
Арзандау атаққа ұмтылған жандар.

Бүгінгі қай жігіт мырза атанады,
Қару ұстай білмесе кімді ата алады?
Жау келсе қорғайды дейміз қалайша,
Шетінен шаш бояп сырға тағады.

Ешқашан жаманға арандамашы,
Ешқашан еліктеп алаңдамашы.
«Кет» десең түсініп ит те кетеді,
Сен дағы түзелші адам баласы!

Айсана ЖАНДАРБЕКҚЫЗЫ,
Фил-11

Анаға сағыныш

Үйге асығам, жүрсем әркез жырақта,
Дала қызық, сағынып жүр бірақта.
Бір адам бар, үйде тосып жүретін,
Күн де сенсің, айда сенсің, шырақта.

Тамсанамын, бар байлығым өзіңсің,
Қайырымды, қарапайым күнімсің.
Тал бесікте әлдің құлағымда,
Сол қымбатты, бұлағымдай үнімсің.

Өсірдің ұл-қызыңды, тірегімсің,
Әркез күліп жүретін, жүрегімсің.
Ей анашым, сенің барың бақыт маған,
Сен үшін барымды берем, білемісің?

Бибі АСЛАНБЕКҚЫЗЫ,
ҚТӘ-11

Наурызға арнау

Ақын қалай мейрамнан қалыс қалсын,
Ағайынмен көрісіп табысқасын.
Кеп жеткен Өз-Наурыздың құтты болсын,
Қазақ рухы көгімізде шарықтасын!
Ғаламның бар байлығы өзен болса,

Қазағым сол өзенде ағыстасын.
Қазақтың жігіттері намысшыл боп,
Қыздары иманы мен ар ұстасын.
Ұлыстың ұлы күні тілегім бұл,
Қазағымның басынан бақ ұшпасын!

Ертай Кеңес,
ҚТӘ-13

Құптау

Жанарыма нұрын құйып көктемнің
Ерке самал желдей болып ескенмін.
Жазымышқа бағындым ба тағы да,
Еске алып ессіздігін өткеннің.

Менмін, апа, сағынышты сезінген,
Сенің неге мұң көремін көзіңнен?!
Жабырқамай, алыстамай жанымда,
Жүргеніңді қалап келем өзіңнен...

Маған, апа, керек ыстық құшағың,
Сағыныштан дәмін таттым құсаның.
Қалай ғана есейдім деп айта алам,
Қанат қағар биік тұрса ұшарым..

Жалған дүние адастырған жұт табан,
Күйбеңінен сені қалай құтқарам?
Жанарыңнан мұңды алса болғаны,
Мен тағдырдың әр үкімін құптағам!

Айна Даутова,
ҚТӘ-11

Кей досыма

Дос дегенді танымай жаңылысып,
Қастарымды бағалап жаным ұшып,
Енді сол қас пен досты бөлу үшін,
Қабылысып қалдым тек қабылысып.

Бауырым деп ыстықтай құшақтап ап,
Арқама кетті кеше пышақ қадап.
Өлтіріп алмай жүрген жүрегімді,
Диірменге салғандай ұсақтамақ.

Киіп жүріп сыртынан жалтыратып,
Дос болатын сиқы жоқ жарқыратып,
Нағыз бауыр абалап алдын айтса,
Сақтамайды кекпенен артына түк.

Өмірімде жандар көп ұмытатын,
Ұмытатын ойымды суытатын...

Қуандық ЖАНӘДІЛ,
Фил-11

Берекелі Әз-Наурыз!

Көктем айының жылулығын, сұлулығын өзімен ала келетін Өз-Наурызымыз құтты болсын! Қазақ халқының қыстан аман шығып, бір-бірлерімен қауышып, төс қағыстырып, ұлан-асыр той жасап өткізетін Наурыз мейрамы жыл сайын ерекше атап өтіледі. Наурыздың айрықша тәлім-тәрбиелік, үлгі-өнегелік, сән-салтанаттық, мәрт-жомарттық, қадір-қасиеттілік нышан белгілері мен таным ұғымдарының үлгі түрлері өте көп. Оның барлығы әр адамды жоғары саналылыққа, әдептілікке, өнегелікке, бауырмалдыққа, көрегенділікке, ізгілік пен білімділікке баурайды.

Әр жыл сайын Наурыз мейрамында әр қазақтың үйінде ақ дастарханы жайылып, бір-бірлерімен көрісіп ерекше атап өтіледі. Наурыз мейрамында асыға күтетініміз ол-Наурыз көже. Наурыз көже 7 түрлі дәмнен даярлануы қажет. Наурыз мейрамында наурыз көжені тойып ішкен адам жыл бойы тоқтық өмір кешеді деген сенім бар. Наурыз көжеге және де ақ дастарханға ауылдың ақсақалдары бата береді. Неше түрлі ұлттық ойындар ойналып, көкпар тартып, асық атып, алтыбақан тебіледі. Осының барлығы қазақ халқының Наурыз мейрамын ерекше күтетіндігі аңғарылады. Осындай атаулы мейрамымызды жылдан-жылға аман-есен қарсы алып, дастархандарыңыз әрқашан ақтан толсын! Өрістеріңіз малға толып, үй-іштеріңіз жанға толсын!

Назкен ИВАНОВА,
ҚТӘ-11

“The royal ball”

Филология мен Мәдениет және Өнер факультетінің ұйымдастыруымен “The royal ball” атты кеш өтті. Бұл кешке алты факультеттен құралған 23 жұп қатысты. Әр жұптың өзінше бір ерекшеліктері, дайындық барысындағы ұйымшылдықтары көрінді.

Көл бетінде сүңгіген әппақ аққудай, ақ көйлектерімен ерекшеленген кешке қатысушы сұлу арулар көздің жауын алды. Бұл кештің мақсаты-университетіміздегі факультеттер арасындағы бірлікті нығайту. Сонымен қатар, бұл кештегі “Ханзада мен Ханшайымды” таңдау үшін әділ шешімін шығарған - университетіміздің жастар ісі жөніндегі комитетінің аға-консультанты – Жанбота Есенғалиқызы көрермендермен ақылдаса отырып анықтаған болатын. Көздің жауын алардай 23 жұптың арасынан шертіп таңдап алу қиынға түсті. Ерекшеленіп, көзге түскен - Тарих, экономика және құқық факультетінің серісі - Жеңісқали Ерасыл және Филология факультетінің аруы - Ағниязова Асем “Ханзада мен Ханшайым” атағына ие болды. Университетіміздің ханзадасы мен ханшайымына артар сеніміміз мол! М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетін әлемдік деңгейде танытатындарыңызға сенеміз!

Кешке қатысқан барлық арулар мен сері жігіттерге алғысымыз шексіз, өнерлеріңіз өрге жүзсін! Жетер жетістіктеріңіз, шығар шыңдарыңыз, бағындырар белестеріңіз көп болғай!

Назкен ИВАНОВА,
Филология факультеті, ҚТӘ-11

Сіздер үшін!

8-наурыз халықаралық әйелдер күніне орай университет ер азаматтарының ұйымдастыруымен «Сіздер үшін» мерекелік концерті өтті. Мерекелік бағдарлама ретро стильде құрылған. Ер азаматтар фильмдерден үзінділер көрсетіп, ырғақты әуенге би билеп көптің көңілін көтерді. Нәзік жандыларға арнап әуезді ән шырқап, тербеле вальсқа шақырды. Университет ректоры креативті бейне құттықтау түсіріп, ардагер-ұстаздар мен қызметкерлерге сәлем жолдады.

ЖОО ректоры Нұрлан Хабиболлаұлы Серғалиев М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ардагер ұстаздарын, аяулы оқытушылары мен қадірлі қызметкерлерін арнайы мерекелік қабылдауға шақырды.

«Ұрпақтар сабақтастығына айналған дәл осы игі шараның арқасында білім мен ғылым саласында үздік көрсеткіштер көрсетіп, өз саласында жасампаз жетістікке жеткен әріптестерімді жақынырақ тануға мүмкіндік туды. Оқу ордамызда 538 нәзік жандылар қызмет атқарады. Бұл жалпы оқытушылардың 71%-ын құрайды. Олар әр түрлі салада еңбек етеді. Бірі саналы студент тәрбиелесе, бірі жоғарғы математикадан чемпион оқытады, енді бірі ғұмырын лабораторияларда зерттеу жұмысын атқаруға арнайды» - деді Н.Серғалиев. Қабылдауға барлығы 25 нәзік жанды оқытушы

– қызметкер қатысты. Солардың қатарында университеттің анасы болған, ардагер ұстаз Меруерт Жолдықайырованың қызы Сарсенбаева Светлана Иватовна да болды. Сонымен қатар, өмірін ғылыммен байланыстырған Қарлыға Тасқалиқызы, Айгүл Бақтығалиқызы, Алма Уахитовна, Айман Амангелдіқызы және т.б. қатысты. Ананың құдыреті шексіз. Оның алдында бүкіл дүние бас иеді. Ерте заманда жауласқан жұрттың ортасына ана ақ жаулығын тастаған кезде соғыс тоқталып, бітімге келетін болған. Дәстүрімізді барынша сақтап келе жатқан әйел затын ерекше қадірлейтін халықпыз. Әлемде әйелді ұлықтамайтын халық жоқ. Бұл мереке 1857 жылдың 8-наурызынан бастап тойланып келеді. Нәзіктік пен әсемдік атаулыны бойына жинаған қыз-келіншектеріміз бен аяулы ана, ақ

жаулықты әжелеріміздің құшақтарын гүлге, көңілдерін қуаныш нұрына бөлейтін ғажайып мереке осы. Бұрынғы данышпан билеріміз «Бұл дүниеде - жүйрік аты, тұзу мылтығы, қыраны және мінез-құлқы мінсіз де, ақылды әйелі бар ердің ғана төрт құбыласы тең болады.» - деп бекер айтпаған. Кез келген ұрпақтың өмірдегі үлкен жолы ананың ақ тілегінен басталады. Ұрпақ бойындағы асыл қасиеттер алдымен ананың ақ сүтімен, мейірімімен, ұлттық тәрбиесімен дариды. Әйел - ұлт пен ұрпақтың бесігін тербетіп, тәрбиесін түзейді, тіліміз бен ділімізді санамызға сіңіреді. Қыз баланы тәрбиелеу – ұлтты тәрбиелеу деген сөз. Ол отбасының алтын діңгегі. Ал отбасы ол қоғамның үлкен бір бөлшегі.

Халқымыз аман болсын. Қазақстан аруларын әдемі мерекемен шын жүректен құттықтаймыз!

ПРАВО И ЗАКОН: ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ

29 марта 2022 года в стенах Западно-Казахстанского университета имени М. Утемисова, в соответствии с действующими меморандумами о социальном партнерстве с Департаментом юстиции Западно-Казахстанской области прошла интеллектуальная викторина «Право и закон: интеллектуальная собственность». Организаторами мероприятия выступили Департамент юстиции ЗКО и кафедра правовых дисциплин ЗКУ им. М.Утемисова.

Основной целью проводимого мероприятия является получение студентами знаний в сфере регистрации прав на интеллектуальную собственность, а также определение и оценка уровня знаний студентами законодательства Республики Казахстан.

В мероприятии принимали участие студенты второго и третьего курсов нашего университета. Участниками викторины стали 4 команды по 5 участников.

Викторина включала в себя 4 задания. 1 задание – мозговой штурм, в котором участники должны были ответить на заданный вопрос в полном объеме со знанием нормативных правовых актов. 2 задание включало в

себя знание закона «Об авторском праве и смежных правах». 3 задание состояло из решения ситуационных задач. Заключительное задание – блиц-опрос на тему «Авторское право и его защита».

По итогам игры, дипломом первой степени была награждена команда «Честь и справедливость» в составе студентов Юр-22 - Толоконниковой Дарьи, Ищанова Эльдара, Сулейменова Артура, Сариевой Алины, Дусаева Тимура. Дипломом второй степени была награждена команда «Ученики Цицерона» в составе студентов Юр-32 - Ауельбаевой Динары, Казиевой Мадины, Менешевой Альмиры, Каримовой Динары и Берекетовой Мадины.

Вручение дипломов и сертификатов участия было поручено руководителю отдела интеллектуальной собственности Департамента юстиции ЗКО Маштакову А.К., который в заключительном слове поблагодарил руководство факультета и кафедры правовых дисциплин за организацию и проведение викторины, пожелал участникам отличной учебы и творческих успехов.

Қазақтың қасиетті мейрамы Өз-Наурыз күніне орай М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде «Наурыз шашу» атты мерекелік концертті өтті. Сарыарқаны сары аязы сап тиылып, жер ана қыс құрсауынан бусанып, кең атырап, ерекше өнге енген кезеңді біздің ұжымда сән-салтанатымен тойлады. Атадан қалған дәстүрді ұлықтау мақсатында барша халықтың қамқоршысы, жақсылықтың жаршысы атанған Қыдыр ата бір ғасырға жуық тарихы бар қара шаңырағымыздың қадірлі ұжымына ақ батасын беріп, тағылымымен, таза пейілімен көпшілікті тәнті етті. Университеттің барлық корпустарында мерекелік безендірулер жасалып, «Дәстүр» бұрыштары жасақталды. 14 наурыз «Көрісу» мейрамынан бастау алған Наурыз тойы 1 апта бойы тойланды.

НАУРЫЗ АЙЫ ТУҒАНДА!

Дастарханға ақ толатын, елге бақ қонатын арайлы шақты халқымыз «Ұлыстың ұлы күні» деп бекер атамаған. Тәуелсіздікпен бірге халқымызбен қайта қауышқан бұл мерекенің мән-мағынасы ерекше. Табиғат ана түлеп, тіршілік атаулы жаңаратын, күн мен түн теңелетін Наурыз – Жаңа жылдың бастауы.

Өткен жылы университетіміз толағай табыстарға қол жеткізіп, студент жастарымыз түрлі деңгейлі байқауларда жұлдеге ие болды. Ұрпақтар сабақтастығына айналған ішкі дәстүрлеріміз жалғасын тауып, үлкен ұжымның қарым-қатынасы бекемделе түсті.

Қадірлі Қазақ елі!

Наурыз – жаңару, ынтымақтастық пен мейірімнің мерекесі. Бұл күні барша жұрт бір-бірін Жаңа жылмен құттықтап, ұлттық салт-дәстүр, әдет-ғұрыптар ұлықталып, ай бойы Ұлыстың Ұлы күні тойланады. Ендеше ізгіліктің мейрамы – нұрлы Наурыз әр шаңыраққа құт-берекесімен бірге еніп, тәуелсіздігіміз бен тұрақтылығымыздың тұғыры нығая берсін!

Құрметті әріптестер, ардагер ұстаздар, қадірлі Махамбет жастары!

Сіздерді жаңару мен жасампаздықтың бастауы, ырыс пен берекенің арқауы, Ұлыстың ұлы күні, Жыл басы – Наурыз мерекесімен шын жүректен құттықтаймыз!

Наурыз ата – салтын дәріптеп қазақилықты насихаттаушы

Наурыз - шығыс елдерінің мейрамы. Ұлыстың ұлы күні Наурыз шығыс халықтарында ерекше күн ретінде тойланады. Наурыздың айрықша тәлім-тәрбиелік, үлгі-өнегелік, сән-салтанаттық, мәрт-жомарттық нышан белгілері мен таным-ұғымдарының түрлері өте көп. Осылардың барлығы әр адамды жоғары саналылыққа, әдептілікке, өнегелікке, бауырмалдылыққа, көрегенділікке, ізгілік пен білімділікке баурайды. Наурыз мерекесін асыға күтетіндігіміз де содан болар. Ата-салтымыз тек Наурыз мерекесінде ғана есімізге түсетіні анық. Бірақ қазіргі таңда салтымызды ұмытып бара жатқандаймыз. Бағымызға орай дәстүрімізді ата-бабамыз салып кеткен сара жолмен дәріптеп жүрген жандар өте көп.

Салтымызды ұмытпай сақтап жүрген жандардың ішінде Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің оқытушылары Төлепберген Сарманбеков, Ниетова Айгүл Серікқызы, Мұхамбетжанова Айжан Абуханқызы, Боранбаева Бақтылы Сансызбайқызы.

Бүгін Төлепберген Сарманбеков және Ниетова Айгүл сынды ұстаздарымыздан сұхбат алған болатынмын. Сол сұхбатты сіздерге ұсынамын.

- Сәлеметсіз бе, Төлепберген ағай. Сізді суретші ретінде танимыз. Және Қазақстан суретшілер одағының мүшесі екеніңізді білеміз. Жалпы өнер жолын қалай бастадыңыз?

- Мен 1980 жылы Косов халықтық көркемөнер кәсіпшілігі техникумының металл өрлеу бөлімін бітірдім. Арнаулы жолдама бойынша Батыс Қазақстан облысына келіп, осы аймақтың қолданбалы өнері мен өрнектеу нақыптарын меңгердім.

- Сіздің бірнеше туындыларыңыз музейлерге қойылған. Солардың ішінде қай туындыңыз музейде?

- Менің «Сәукеле», «Саба», «Торсық» т.б картиналарым Орал қаласындағы музейлерге қойылған. Қазіргі таңда тек қана Оралда емес, басқа да облыстарда, шетелдік музейлерде тұр.

- Сіз көп жылдан бері еңбек етіп келесіз. Жетістіктеріңіз де баршылық. Осы уақытқа дейін қандай марапаттарға ие болдыңыз?

- Шығармашылық қызметім үшін Суретшілер Одағының «Бейнелеу өнеріне сіңірген еңбегі үшін» арнайы төс белгісімен марапатталдым. Оған дейін «Алтын қайық» көрме-конкурсының гран-при иегері, ҚР Астана қаласы Суретшілер Одағының «Құрмет» төсбелгісі мен ҚР Суретшілер Одағының «Құрмет» грамотасын алдым.

Зергер Төлепберген Сарманбеков қазақтың болмысымен біте қайнасқан ұлттық бояуды зергерлік бұйымдар арқылы жеткізіп жүрген жандардың бірі. Алтын мен күмістен жасалған бұйымдар, ерекше әдіспен жасалған қамшылар көз тартады. Оның шеберханасында металды бедерлеу, сымнан зер тоқу, ағаш пен сүйекке ою салу сияқты жұмыстарды байқаймыз. Зергердің қолынан шыққан дүниелер әсемдігімен өзіне баурайды. Жарты

жылда зергердің қолынан жүзден аса туынды шыққан. Төлепберген Сарманбеков қазір университетімізде шәкірт тәрбиелеуде. Өзінің үйренген өнерін келесі ұрпаққа үйретіп, насихаттап жүр.

- Сәлеметсіз бе, Айгүл Серікқызы. Сіз қазақилықтың иісі аңқыған Қызылорда облысында дүниеге келдіңіз. Содан Батыс Қазақстанға қоныс аудардыңыз. Екі облыста айырмашылық көп шығар.

- Мен 1992 жылы осы пединститутта «Қазақ тілі мен әдебиет» мамандығын бітірдім. Оқу ордасында 2006 жылдан бері жұмыс жасап келемін. Әрине, айырмашылық өте көп. Оны қыздарымыздан көруге де болады.

- Қ а н д а й жетістіктеріңіз бар?

- 2000 жылғы БҚО-ның «Жыл мұғалімі» атағын жеңіп алдым және ҚР Білім беру ісінің үздігімін.

- Қазақтың ата-салтын дәріптеп жүрген жандардың бірісіз. БҚО-ның Тілдерді дамыту басқармасының тапсырмасы бойынша «Қыздар әлемі» порталын аштыңыздыр. Сол жайлы айта кетсеңіз.

- Бұл порталда барлық салт-дәстүрлер жайлы мәлімет бердік. Өсіресе қыздарымыздың қалай киінуге керек екенін, қалай отыру керек, қалай жүру керек барлығы айтылған. Порталды ашып оқуға кеңес беремін.

Ұстаздарымызбен сұхбаттаса отырып түйгенім, біздің ел болып сақталып қалуымыздың белгісі, біздің дәстүріміз, салтымыздың арқасы. Ал рухани байлығымызды ұмытсақ, біздің қандай күйге түсетініміз белгісіз. Сондықтан Ата-бабамыз аманаттап кеткен салтымызды ұмытпай, сақтағанымыз дұрыс.

Жансая СҰЛТАНМҰРАТОВА,
Фил-43

ПЕДАГОГИКА факультеті

Жолдаудың жәйі

Ағымдағы жылдың 19 наурызында Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев қазақ еліне Жолдау жариялады. Жолдауда еліміздегі өзекті мәселер қозғалды. Ең бірінші, жыл басында барша Қазақ елін дүр-сүлкіндірген қаңтар айындағы болған оқиғаның енді қайталанбауына барынша әрекет жасап жатқандары жайлы айтылды. Елдегі экономикалық және саяси тұрғыдан жаңғыртуға күш салып, Қазақстан азаматтарының тұрмыс-ахуалын арттыру бойынша түрлі әлеуметтік шараларды белгілеп отыр.

Еліміздің басшысы халықтың болашағы және мемлекеттің сақталуы үшін барлық жауапкершілікті өз мойнына алуға дайын екенін жеткізді.

ЖАҢА РТУМЕН ЖАСАМПАЗДЫҚТЫҢ БАСТАУЫ

Құрметті М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің оқытушылары және студенттері!

Сіздерді Жер-жаһанды сері самалға өткізіп, жұрттың аузын аққа жеткізіп, нұр тамшыларын аямай төккізіп, қиындықтың бәрін келер жылға өткізіп, Самарқанның көк тасын ерітіп, алтын күрекпен жер жүзін жібітіп, тас жүректерді мейіріммен үгітіп, жеті қат жер астына дейін балқытып, жыл құстарының енін шалқытып, Жетісуға жасылдан көйлек кигізіп, Сарыарқаны самал желге сүйгізіп, Алатаудың төбесінен көкке тигізіп, Қаратауға құт-берекені үйгізіп, ақ бұлақтарды ақтартып, шың-құздарды шаттанып, тырналарды, сүйгізіп сырғаларды, шоршытып балықтарды, шапшытып арықтарды, тербелтіп наз қайыңдарды, төгілтіп жаз жайында әнді, қаздарды қаңқылдатып, найзағай жарқылдатып, айтып ертегіңді, жайып желкеніңді, жетіп келген Өз-Наурыз мейрамымен құттықтаймын! Ежелден жаңартумен жасампаздықтың бастауы, ырыспен берекенің арқауы болған Өз – Наурыз қажырлы еңбектеріңізге толағай табыстар әкелсін. Ел тыныш, туған жер аман болып, арайлап атқан әрбір таң шат көңіл, бақыт және береке сыйласын. Ақ мол, жыл ырысты болсын!

Гүлсезім СЕРІКБАЕВА

Әлдиле, Әз Наурыз!

Қыстан қалған қасат қар мен қатар көңілдің де тоңы жібіп, адамзат атаулының айрықша күтетін ұлық мейрамы бар, ол – Наурыз. Көктеммен бірге өміріне де шуақ, шапағат кіреді деп сенген халқымыз Наурыз мерекесін «Ұлыстың ұлы күні», «Әз Наурыз» деп айрықша әспеттеген. Сондықтан болса керек, қазақта Наурыз бір күн емес, тұтас ай бойы тойланады.

14 наурыз күні М.Өтемісов атындағы БҚУ, педагогика факультеті «Амал» мерекесін атап өтті. Мақсаты: Көрісу туралы түсінік беру. Қазақ халқының салт-дәстүрін көрсету.

Факультет студенттерінен құралған белсенділер және «Ақниет» еріктілер тобының ұйымдастыруымен корпус дәлізіне арнайы дастархан жайды. Корпусымызға келген оқытушылар, студенттермен көрісіп дастарханнан дәм ауыз тигізді.

Ақ шүйенің қарны жарылған күні!

Наурыз айының 17 күні наурыз мерекесіне орай ұйымдастырылған кеш өтті. Ашылуы қазақ биі мен ән шашумен басталып, мерекенің аса қадірлі қонағы Темірболат Кубашұлы мен университетіміздің деканы Гүлжан Алғазықызы өз құттықтауларын білдіріп, жастарға қазақи дәстүрді дәріптеді.

Наурыз мерекесіне бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі, мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу, педагогика және психология, дене шынықтыру және спорт мамандығының студенттері қатысып, өз белсенділігін көрсетіп атсалысты. Әр ауыл – ауылға бөлініп, қазақтың көркін келтіретін тағамдармен дастархандарын жайып, ерекшеленді.

Мерекеден өз өнерлерімен қоса, қазақтың салт-дәстүрлерін соның ішінде «Селтеткізер», «Ұйқыашар», «Тұсаукесер» сияқты тағы басқа дәстүрлерді көрініс

ретінде көрсетіп, көрермендерді тәнті етті. Қыздар, жігіттер болып қара жорға биін биледі. Қазақтың ұлттық аспабы домбырамен күй шертіп, өз өнерлерін көрсетті. Тұсаукесер рәсімі жасалып, Темірболат Кубашұлы бұлдіршіннің тұсауын кесіп, болашақта өз еліне үлес қосатындай азамат болсын! – деп, жылы лебізін білдірді. Мерекені өте жоғары дәрежеде ұйымдастырған: мектепке дейінгі және бастауышта білім беру кафедрасының оқытушылары Гүлнұр Бақтығалиқызы, Жанерке Таулбаевна, Жанаргүл Жұмабайқызы, Айгүл Дәулетқалиқызы. Кеш соңы Наурыз дастарханына шақырылып, көжеден дәм татылып, «Көктем келді» әнімен аяқталды.

Г.Е. ТЛЕПБЕРГЕНОВА,

Мектепке дейінгі және бастауышта білім беру кафедрасының оқытушысы

ТЕХНИКА ТРЕХ СПИСКОВ

Как дать себе внутреннее разрешение на достижение целей?

Есть разновидность внутренних запретов, которые сложно или невозможно снять без посторонней помощи. Это сценарные послания типа «не будь успешным», «не будь первым» и тому подобные. Но есть и такие, с которыми каждый может работать сам. Это запреты, основанные на ощущении, что мы чего-то недостойны, не заслужили, не готовы. Их можно снять или смягчить при помощи «техники трех списков».

Напишите три списка:

– За что я могу себя любить. Это качества, которые у вас есть от природы – красота, характер, физические возможности. Пишите как можно конкретней. Не «у меня красивые глаза», а «у меня синие большие сияющие глаза и длинные темные ресницы».

– За что я могу себя уважать. Перечислите ваши достижения, умения и заслуги. Важны и глобальные достижения, и мелочи! «Я умею варить манную кашу» тоже подойдет.

– А в третьем пишите свои желания и цели с пояснением, почему вы достойны их выполнения. Каждый пункт начинается со слов «я этого достоин/достойна, потому что...» А в качестве объяснений берите любые пункты из предыдущих двух списков. Хорошо, если они будут связаны логически, но не обязательно. Как это может выглядеть? «Я достоин новой машины, потому что отлично вожу автомобиль», «Я достойна новой сумочки, потому что у меня отличный вкус», «я заслуживаю отпуск на Бали, потому что я закончила проект».

Если написать такие списки, ум перестает сопротивляться – он видит конкретные аргументы, почему вы можете достичь своих целей. Хорошо регулярно перечитывать их, чтобы утверждаться в новом правильном самовосприятии. Такая работа хорошо прокачивает чувство собственного достоинства, самооценку. А без этого сложно чего-либо добиться.

Көкпар шауып бәйге алған

2022 жылдың 24-31 наурыз күндері аралығында Алматы облысы, Талғар ауданында Ұлттық спорт түрлері «Көкпардан» және «Аударыспақтан» жастар арасында Қазақстан Республикасының XVI чемпионаты өтті.

Аталған жарысқа еліміздің 13 облысынан және 2 республикалық маңызы бар қалалардан, жалпы саны 300 спортшы қатысты.

Аударыспақ спортынан факультетіміздің «Дене шынықтыру және спорт» мамандығының 4 курс студенті Бейбітұлы Бекарыс 2 орынға ие болды. Спортшымызды жеңісімен ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ!

БЕТ РЕДАКТОРЫ: Серікбаева Гүлсезім

ТАРИХ, ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚ факультеті

Абай ұлы тұлға

Абай Құнанбайұлы ғұлама, ойшыл, ақын, ағартушы, қазақ әдебиетінің негізін салушы. Оның өлеңдері, қара сөздерінде қазақ халқының тұрмыс жағдайы, болмысы және тағы да көп жағдайлар айтылған. Абай біз үшін ерекше қайталанбас тұлға. Өйткені оның білімге деген құмарлығы, ізденпаздығының арқасында ерекше тұлғаға айналдырды. Абай өлең жазуды 10 жасында бастаған. Ең алғаш жазған өлеңдері «Иузи-рәушан», «Сап, сап көңілім», «Кең жайлау» өлеңдерін жазған. Абайдың біраз өлеңдері лирикадан құрылған. Абайды өлең жазуға деген құштарлығының артуына орыс зиялы қауымы өкілдерімен араласуы септігін тигізді. Өсіресе, жақын араласып еткен Михаэлис Абайдың саяси көзқарасының қалыптасуына ықпал етті. Осылайша, ұлы ақынымыз бар уақытын өлең жазуға арнады. Ал енді, келесі кезекте Абайды толғандырған мәселесі қазақ халқының жағдайы

еді. Қазақтың жағдайы күн өткен сайын нашарлай бастауы және патша өкіметінің озбырлығы болды. Абай осы жағдайларды ескеріп халықты еңбек етуге, білімге шақырды. Жастарды бес нәрседен өсектен, өтіріктен, мақтаншақтықтан, еріншектіктен, бекер мал шашпақтықтан қашық болуға және бес асыл іс талап етуге: еңбекті сүйеге, терең ойлай білуге, қанағатшыл болуға шақырды.

Қорытындылай келе, біз ұлы ақынымыз Абай Құнанбайұлының дәуірінде айтып кеткен сөздерінің әлі күнге дейін өз өмірімізге қажеттілігін ұғындық. Бүгінгі біз жас ұрпақ әлі де Абайдың мұрасымен сусындап жетілуіміз керек. Абай Құнанбайұлы біз үшін жүз жылда бір туылатын ерекше тұлға.

Ақтілек ҚАЙЫРБЕК,
ИСТР-21 тобының студенті

Кез-келген халықтың мәдениеті ғасырлар қойнауынан басталады. 16-17 ғасырлардағы қазақ халқының мәдениеті жерімізде өмір сүріп, қазақ ұлтын құрған рулар мен тайпалар мәдениетінің заңды жалғасы. Ол жаңа заманға сай дамып жетіліп отыруда. Қазақ халқының мәдениеті - өзіндік сипаты бар дәстүрлі мәдениет, сол мәдениеттің бірі ол - қолөнер.

Қазақтың ұлттық қолөнері

Қолөнер – ежелден келе жатқан ата кәсіп. Ол халықтың өмірімен, тұрмысымен бірге дамып, ұрпақтан ұрпаққа беріліп отырады. Өнер туындыларының иесін шебер деп атаған. Қолөнер шеберлері табиғаттың әсем көріністерін қолөнер бұйымдарында жиі қолданған. Қолөнер дүние жүзінің әр халқында бар. Сонымен қатар әр елдің, әр халықтың тарихи дамуына, тұрмысына, тарихи ерекшелігіне және эстетикалық талғамына байланысты өзіндік ерекшелігімен өшпес із қалдырып келеді. Нақты қолөнер туындыларына тоқтала кетер болсақ, ұсталар: найза, қылыш, айбалта, семсер сияқты қару-жарақ түрлерін әзірлеген. Ал ағаш шеберлері киіз үйдің сүйегінен бастап, үй мүліктері: сандық, кебеже, асадал, тостаған, ожау, астау және музыка аспаптары: домбыра, қобыз, шертер, т.б. даярлаған. Зергерлер сәндік әшекейлік бұйымдар: сырға, білезік, алқа, өңіржиек, бойтұмар, шашбау, т.б. жасаған. Ісмерлер тоқыма, киіз басу, киім тігу өнерін дамытқан.

Қазақ қолөнерінде пайдаланылған негізгі шикізат түрі - жүн. Оның табиғаттық қасиетіне зер салып, тиімділігі мен күнделікті тұрмыста қолайлы жақтарын қарастыра отырып, әдемілік жағына да көңіл бөлінді. Бүгінге дейін дәстүрлі қолөнер түрі – киіз басу. Бұл көне заманнан бері әйгілі. Бұрын киізді қара немесе ақ түсті етіп басқан, соңғы кезде оюлап басу кеңінен тарап кетті.

Қазіргі уақытта ұлттық әшекей-бұйымдар жастар арасында трендке айналууда. Қолөнер элементтерін үй интерьерінде, киім сәндеу кезінде, бас киімді әшекейлегенде көп қолданып жүр. Оның орындау технологиясына да ерекшеліктер енгізіп отыр. Мысалы, ою-өрнектерді немесе этникалық мәні бар таңбаларды жас буын өз істерінде сайттарында логотип ретінде, заманауи киімдерге қолдануда. Бұл жас шеберлердің өз істерін модернизациялап оны жиі жарнамалаудың арқасында, қазірде зергерлік қолөнер жастар арасында сұранысқа ие болуда. Дәстүріміз бен мәдениетімізде қолөнер үлкен рөл ойнайды. Алайда, оның оның басқа да түрлері әлі де көпшілікке танылмауда. Сондықтан, қазірде мектеп, балабақша және т.б. мекемелер ұрпаққа өзінің тарихи мәдениетін тереңнен бойына сіңіртіп үйретуі қажет.

Ляззат БЕРДИГАЛИЕВА,
Т-11 тобының студенті

Түркі әлеміне әйгілі ғұлама, дін және қоғам қайраткері Қожа Ахмет Яссауи мен қазақ хандары мен билері, батырлары мен ұлы тұлғалары мәңгі қоныс тапқан Түркістанның өзіне тән ерекше қуат көзі мен адамға жігер беретін қасиеті бар екенін ұқтым.

Түркістан – еліміздің алтын бесігі, мәдениетіміз бен руханиятымыздың символы және бүкіл халқымыздың бойтұмары. Бұл қасиетті жерді көзіміздің қарашығындай сақтап, дамытуымыз керек деп білемін.

Аружан АМАНТАЙ,
Истр-21 тобының студенті

Түркістан - ер түріктің бесегі ғой

1500 жылдан астам тарихы бар, Қазақ хандығының астанасы болған, шартарапқа кеткен керуен жолдарының тоғысқан жері, Ұлы Жібек жолының орталығына айналған Түркістан қаласына, киелі шаһарға барып қайттым. Ондағы кереметті ауызбен айтып жеткізу мүмкін еместі. Киелі мекеннің адамды өзіне баурап алатын қасиеті бар секілді, өне бойынды қуаныш кернеп, рухани бір нәр алып келгендей болдым.

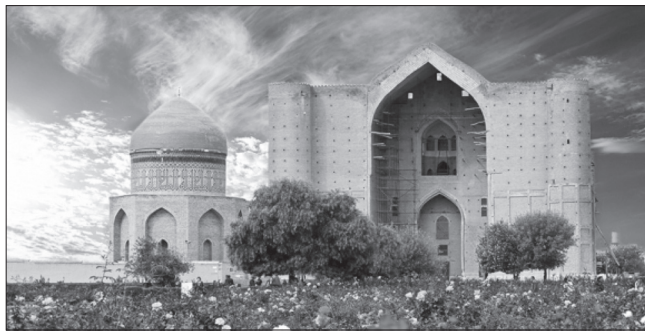
Түркістан-қазақтың көне шаһарларының бірі. Мұнда тек қазақтар ғана емес, әлемнің түкпір-түкпірінен туристер ағылып келіп жатады. Олардың көпшілігінің мақсаты-Ахмет Яссауи кесенесін зиярат ету, ортағасырлық сәулет өнерінің осы бір тамаша ескерткішін көзбен көру.

Түркістанға бірінші рет келген адам қаланың өзіне тән ерекше аурасын, қасиетін сезінеді. Қожа Ахмет Яссауи кесенесі мен жанындағы тарихи орындар өзгеше бір сырлы әлемге, оқшау ортаға жетелейді. Бүгінгі қаланың тарихи, рухани болмысы бөлек.

XV ғасырдың соңына дейін Түркістан қаласы Ясы деп аталыпты. Кей деректер бойынша, кішкентай ғана Ясы қаласының аты мұнда Қожа Ахмет Яссауи келгеннен бастап шыққан көрінеді. 1166 жылы ғұлама қайтыс болғаннан кейін де оның мазарын зиярат етіп келушілер толастамай, сол жерден сауда орындары ашылып, кішкентай ғана қалашық бірте-бірте үлкен шаһарға айналады.

Шараф әд-Дин Әли Йездидің жазуына қарағанда, 1388 жылы Ясы қаласын Тоқтамыс әскері талқандап, Қожа Ахмет Яссауи мазарын тонады. Ал 1397 жылы күзде мұнда белгілі қолбасшы Әмір Темір келіп, Тоқтамысты жеңгеннен түскен олжаның бір бөлігіне Қожа Ахмет Яссауи басына үлкен кесене тұрғызуға бұйрық береді. Аңыз бойынша кесене бірден тұрғызыла қоймаған. Салынған қабырға қайта-қайта құлап қала берген. Содан бір күні Ақсақ Темір түс көреді. Түсінде бір шал

аян беріп: “Қожа Ахмет Яссауидің Арыстан деген ұстазы болған. Алдымен әуелі соған, кейін оның шәкіртіне кесене салыңдар” депті. Түсін жорытқан қолбасшы Арыстанбабтың қабірін таптырып, Ясыдан қолма-қол кірпіш тасытып, үлкен күмбезді кесене салдырады. Содан кейін ғана Қожа Ахмет Ясауи кесенесі құламаған екен деген аңыз бар. Қазіргі уақытта да Түркістанға алыстан келген адам үшін жазылмаған бір заң бар. Ол-Ахмет Яссауи кесенесінен бұрын Арыстанбаб қабіріне соғып, Құран оқыту. Бұл өсиетті ұстазына құрмет ретінде Ахмет Ясауи қалдырған деседі.

Солай Әмір Темір 200 жылға жуық уақыт бұрын салынған, қирап бітуге таяған кішкентай ғана мазардың орнына сәулет өнерінің үлкен бір ескерткішін орнатты. Бұл ескерткіш Әмір Темірдің ғана емес, Ислам дінінің де даңқын асырып, мерейін үстем етті.

Түркістан шаһарының тарихында талай хан билік жүргізді. Әмір Темір ұрпақтарының бірі Махмұд хан, Бұхараның ханы Ғабдолла, қазақтан алғаш Есім хан билеген. Есімнен соң оның баласы Жиһангер, одан кейін Батыр, кейін Тәуке хан болды. Тәукеден соң Қайып, сосын Тәукенің балалары Болат пен Сәмеке билік құрды. Ал Түркістанды билеген қазақтың соңғы ханы Абылай еді.

таңдарыңды білмей жүрсең бұл жағдайда ата-ананың, мұғалімдердің көмегі демеу бола алады.

Бірақ ешқашан ұмытпаған жөн таңдап отырған мамандығыңыз сіздің болашағыз. Өмірде мамандықтың түрі көп. Өрине таңдау жасау оңай емес. Ең бастысы – адам еңбекке қабілетті, зейінді болуы қажет және оның мамандығы өзі өскен ортаға маңызды, бағалы үлес қосатындық болуы шарт. Мамандық таңдарда қолыңыздан қандай іс келеді, таңдап отырған мамандығыңыз қазіргі

негізделген әлемдік нарықтың бірлігін қалпына келтіру және жаһандану процесінің қарқынды дамуын реттеп отыратын болашақ дипломаттар. Бұл мамандықты оқу барысында мен саясатты одан әрмен түсініп, ағылшын тілін одан әрмен дамытып жатырмын және тағы қосымша тіл үйреніп жатырмын. Өз таңдаған мамандығыма деген махаббатты тіптен айтып жеткізе алмаймын. Осы махаббат мені үнемі алға жылжуыма көмектеседі.

Әлемде өзі қаламайтын мамандық иесі болып жүрген

Мен таңдаған мамандық

шешімдердің бірі.

Ең бірінші адам өзінің қандай қызығушылығы бар, қолынан не келеді осы сұрақтарды ойлану керек. Егер қызығатын ісін болса болашақта осы ісінді әрі қарай жалғастырғың келсе өзіңді осы іске қарай бағыттаған дұрыс. Ал егер қандай мамандық

таңда сұранысқа иеме, болашағы бар мамандықпа осы сұрақтарға жауап беріп алғаныңыз жөн. Мамандық таңдауда тағы бір мән беретін қасиет – ол мінез – құлық. Адам баласы мамандық таңдауда сол мамандықтың мінезгеде сәйкес келуі міндетті деп ойлаймын.

Мен БҚО Махамбет Өтемісұлы атындағы Тарих Экономика және Құқық факультетің халықаралық қатынастар мамандығының 1-ші курс студентімін.

Менің таңдаған мамандығым Халықаралық қатынастар. Өз қалауыммен, қызығушылығыммен қалаған мамадығым. Халықаралық қатынастар - әлеуметтік қатынастарға

қаншама адам бар, өз жұмысын жанымен сүйіп істейтін адамдардың да саны аз емес. Сондай адамдардың қатырында болғыңыз келмесе қазірден бастап өз жаныңызға жақын мамандықты таңдай бергеніңіз жөн. Мамандық таңдаудан жаңылмай, өз өміріңіздің бір кірпішін дұрыс қалауыңызға тілектеспін.

Фарица ЖУМАХМЕТОВА,
Халықаралық қатынастар мамандығының
1-ші курс студенті

БЕТ РЕДАКТОРЫ: Каримова Карина

ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА факультеті

Ұлыстың ұлы күні - Жаңа жыл құтты болсын!

Наурыз сөзі қазақша «жаңа күн» немесе «ұлы күн» деген мағына береді. Кейде оны «ақ мерекесі», «сүт мейрамы», «төл ырысы» деп те атап жүр. Қазақ ұғымында бұл күні аспан жұлдыздары бастапқы нүктелеріне келеді. Күн мен түн, жарық пен қараңғы теңеледі. Қыс ызғары қайтады. Төрт түлік мал төлдейді. Адамдардың аузы аққа тиеді. Мал аузы көкке тиеді, жер бетіне шаттық орнайды. Көктем құстары келеді. Қысқы ұйқыдағы жануарлар оянады. Осындай қасиетті күнді қазақ «Ұлыс күн» деп атаған.

Ұлыстың ұлы күнін тойлаудан Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің физика-математика факультеті де тыс қалмады. Он жетінші наурыз күні атап өтілген «Қош келдің, өз Наурыз!» атты дәстүрлі мерекелік шарамыз шашу шашудан басталып, алғашқы сөз кезегі факультетіміздің деканы Абулқасова Дина Бақытжановнаға берілді. Құттықтаудан соң ФИ-31 тобының студенті Кадрова Джамияның орындауында қобызбен «Көктем» күйі тартылып, 1-3 курс студенттері сахнада асықпан қазақтың ұлттық ойыны «Хан талапайды» көрсетті. Ойынның арты құда түсу, сырға салу, беташар рәсімдерінің қойылымымен жалғасты. МФ-23 тобының қыздары қазақ биін билеп ортаның сәнін келтіріп, кезек келесі рәсім бесікке салуға берілді. Мерекені Сериков Айбол мен Қайырғалиев Нұрәділдің орындауында қазақ әндерінен попури тамашалап, тұсау кесу рәсімін және ИС-11 студенттері Қайырболат Асыл-ай мен Бақытжанова Жұлдызайды «Ерке сылқым» күйімен өнерін ортаға салды. Соңында мерекелік шара Наурыз батамен жалғасты. Осындай көктемнің ең керемет мерекесіне

физика-математика факультетінің білім алушылары белсене ат салысып, есте қаларлықтай жоғарғы деңгейде аталып өтті.

Салт-дәстүрге бай ұлтпыз ғой негізі, сол дәстүрімізді ұмытпай, төрт көзіміз түгел, келесі Наурызға дейін аман жетейік!

Гульсим БЕИСОВА,
Физика-Математика факультетінің И-11 тобы студенті

IT-ЦИФРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН ТЕХНОЛОГИЯСЫ

2022 Жылдың 15-наурыз күні «информатика» кафедрасында 2 курс студенттерінің арасында шағын ойын сайысы өтті.

Шараға информатика оқытушылары мен IT-мамандары қатысты. Топ кураторы Насырова Булбул Сағынғалиевна. Ең алдымен цифрлық технологиялар туралы презентация қарадық. Кейін интеллектуалды ойын басталды. Сайыс 3 кезеңнен тұрды. Топқа бөлініп, қарсы топпен сайысқа түстік. Әр кезең сайын ұпай есептеліп, ойын соңында достық жеңді. Оқытушылар бізге сұрақ қойып, өздерінің тәжірибелерімен бөлісіп,

ақыл кеңестерің берді. Кештен түсініп қорытынды түйгенім – бізге осындай іс-шараларды жиі өткізіп тұру керек. Осы іс-шара арқылы көптеген білмеген нәрселерімізді үйрендік. Шараны ұйымдастырған студенттерге көп-көп рахмет айтамыз!

Гүлжауар УТЕПБЕРГЕНОВА,
Физика-Математика факультетінің белсендісі,
ИС-21 тобы студенті

Көктемнің ең ерекше, жылулыққа толы мерекесі 8 наурыз университетіміздің физика-математика факультетінің оқытушылары мен студенттері арасында бесінші наурыз күні Алғыс айту мерекесімен бірге аталып өтті.

Алдымен арнайы шақырту билеттерін алған оқытушылар университетіміздің акт залында бас қосып, студенттері ұйымдастырған мерекелік концертті тамашалады. Өн мен жыр шашудың арасында физика, математика және информатика кафедраларының оқытушыларына топ старосталары өз жүрекжарды тілектері мен алғыстарын айтып, мерекемен құттықтап, Алғыс хат пен гүл шоқтарын табыстады. Тек топ кураторлары ғана емес, барлық нәзік жанды оқытушылар мен қызметкерлер құрамы назардан тыс қалмады.

Әсіресе тазалықтың жыршылары студенттеріміздің бұл ықыластарына риза болды.

Келесі кезекте гүлдей жайнаған қыздарымызды студент жігіттер арнайы бейнежазба дайындап, мерекелік кештің қонағы болуға шақырды. Мерекелік кеш қыздарымызға алғыс айтудан басталып, әрі қарай концерттік бағдарлама мен қызықты ойындармен жалғасын тапты. Кешіміз сұлулықтың символындай бәйшешек қыздардың көңіл-күйін көтере білген, ерекше кеш өткізген ер-азаматтарымызға жылы лебізін білдірумен аяқталды. Тек сегізінші наурыз күні емес, әр күн сайын құлпырып жүріңіздер, қазақ қыздары!

Гульсим БЕИСОВА,
Физика-Математика факультетінің
И-11 тобы студенті

БЕТ РЕДАКТОРЫ: Утепбергенова Гүлжауар

«Star wars: ҚазақMan»

- Жооқ, ештеңе де емес. Жай бүгін әскери бөлімше мені маңызды қызметке тағайындамақшы. Аяқ астынан.
- Қызық екен, құтты болсын! Онда бүгін кешке шағын қонақ шақырайын.

- Жаным, қажет емес. Мен енді үйге кеш келуім мүмкін. Бәрін келгенде түсіндіремін. Жаңа істі қозғаймыз. Мүмкін Халықаралық әскер ұйымына кетемін.

Күйеуінің ісі Инабат ұзаққа созылатынын сезгендей, алпамсадай денесін құшақтап, сәттілігін тілеп шығарып салды. Бала көңіл де, ана көңілде елжіресе де мәселенің мән-жайын қауіпті екенін сезбеді де.

Проксималық өзге ғаламшар капсуласы бір аралды басып алғандай, үйіліп тұр. Капитанның бұйрығынсыз ешбіреуі қаруын шығармайды. Ал ғарыштық кемесі ғарышта қалған еді. Олар спутниктік бағытты өзгертіп ғана қоймай, сондағы чипке жиналған ақпаратты жеткізетін лазерлік байланысты үзіп тыстады.

Космостан жетпеген хабарға Брэйн, ашуланып үстелді бір ұрды:

- Қырсық шалды Люси. Бұлардың не ойлағаны бар. Лазерлік қызыл толқынды кесіп тастаған.

- Оны кесу мүмкін емес. Мүмкін шағылыстырып, қалың пленкаға жұтқызған болар.

- Бәрі мүмкін.

- Жоқ, үмітті үзбейік. Бүгін Күнде болатын жарылыс әлсіз. Атмосфералық қабаттағы сәуле толқындарының жиілігі төмен. SpaceX-пен келісу қажет, - деп Люси шешімді қарастыра жөнелді.

Обсерватория директоры профессор Твен ең негізгі әскери жасақты құру үшін әлемдегі қарулы күші алпауыт елдердің бөлімшесіне хабар беруде. Люсидің жоспары Илон Масктің сәтті шыққан зымыранымен спутникке бару.

Проксималық тіршілік иелері Жер бетінің топырағы мен өсімдігіне таң қалып жинап жүр. Ал біреулері соғыс құралын дайындауда. Араларынан басшысы шығып

- Бізге керек нәрсе осы Жер бетінде. Ең әуелі басты ғарыштық станцияны басып аламыз. Содан кейін көреміз, төртбұрышты экраны бар машинасына жазулы белгіні жібер - дегенде барлығы шулай бастады...

Дәл осы сәт. Қазақстанда түскі 15:00. Бұйрықты естіген сарбаздар жиналуда. Арматтың әкесі жеке генералмен кездесіп:

- Саулығыңызды тілеймін, генерал. Болған жайтты естуім бар. Өзге ғаламшарлықтарға қарсы жасаққа мені капитан қылуыңызды сұраймын,-деп алдында тік қатып әскери талап бойынша ұсыныс білдірді.

Басқа ешкім мойнына алғысы келмегенін түсінген генерал мұны орындады. Дайын әскер қаруын бөлек ұшаққа салып Американың Пентагон штабына ұшты.

Келесі күн. Бәрінің көз ілмегені болмаса, ұйқысы бұзылған. Барлық мықты елдер жиналып жатыр. Әлемдегі ең қуатты ядролық қаруы бар Ресей, АҚШ, Франция, Қытай, Ұлыбритания елдері өзара келісім жасауға мәжіліске отырды. Арасында профессор Уильям және директор Твенде бар. Уильям мырза:

- Әдетте өзге ғаламшардың жасаған дүниесі Жерге сәйкес келмеуі мүмкін. Яғни олар бізге қандай қару қолданса да қуаттылығы аз болып шығуы ықтимал. Ядролық күшті қолдануға асықпайық. Ол жер бетін жойып жібере алады.

У-шумен, керісіп-келісумен жиналыс жалғасуда. Әлемдік әскери ұйым толық жиналғанын естіген Люси профессор-директор Твеннің бас хатшысына өз жоспарын жазып хабарлама жіберді. Спутниктік құрылғы жұмыс жасамаса Проксималықтардың шабуылын, қай нүктеде екенін біле алмаса тас талқан болып ұтылатынын түсінген Твен:

- Ғарыш аппаратымыз істен шыққан. Дегенмен жөндеуге уақыт бар. Бұл қауіпті. Илон Маскпен өзін келісемін. Енді бізге әр елден ғарышқа ұшатын жасақ дайындау керек.

Твеннің бұл сөзінен кейін мәжілісті аяқтауға тура келді. Илон Маскпен келісім сәтті болатынына күмәні жоқ, бірақ ғарышқа құрылғының бұрышын өзгертіп, лазерлік сәулелі қосымша аймаққа түсіретін адам табу қиын екенін іші сезеді.

Профессор Твен әскери ұйым жиналған штабқа тікелей эфирмен үндеу жариялады:

- Құрметті сарбаздар, жағдайды сезсеңіздер сіздерге мораль оқып тұратын уақыт жоқ. Дәл қазіргі таңда спутник бағыты жоғалды, ақпарат таситын лазерлік сәуле жолдан бітелді. Бұл шабуылды ғарышта ғана жасай алады. Мәселе соған қарсы соққы беру. Жер бетінде де кез-келген жағдайға қарсы тұра білу үшін сондағы мәселені шешу тиіс. Өзгелерді ойласақ ғана, әлемді құтқарамыз.

Ешкімнің бұндай іске дәті бармай тұр. Себебі не боларын айту да сезу де оңай емес. Бірақ ең алғаш болып ортаға:

- Мен баруға дайынмын!, - деп Арматтың әкесі шықты. Өмірінің қыл үстінде тұрғанын сезсе де, бойындағы шынайы жүрегінен шығатын күші оған маза бермеді. Осы кезде алақаны өзіне ғана көрініп, тағы дөңгеленіп жарқ етті. (...Жалғасын келесі газет басылымынан оқи аласыздар)

Саябек БИСЕНҒАЛИ,
Физика-Математика факультетінің
ФИ-21 тобы студенті

ЖАРАТЫЛЫСТАНУ-ГЕОГРАФИЯ факультеті

Теңдік және бейбітшілік үшін күрес күні: 8 Наурыз мерекесінің тарихы

Халықаралық әйелдер күні әйелдер құқығы үшін жаппай наразылықтардан туды, бірақ уақыт өте келе «көктем күніне» және тағы бір демалыс күніне айналды. Алайда феминистік қозғалыс біртіндеп осы мерекеге өзінің бастапқы мағынасын қайтарады. Forbes Woman оқиғаны 8 наурызда еске алады.

Халықаралық әйелдер күнінің тарихы 20 ғасырдан бастау алады. 1908 жылы 28 ақпанда Нью-Йоркте 15 мыңға жуық әйелдің қатысуымен митинг өтті. Бұл шерудің бастамашысы социал-демократиялық әйелдер ұйымы болды. Митингтің себебі-әйелдердің ерлермен тең құқықты (көбінесе еңбек) алуға, сондай-ақ сайлауға қатысуға деген ұмтылысы.

Бір жылдан кейін социалистер ұлттық әйелдер күнін құрды. 1909 жылдан

1913 жылға дейін ол ақпанның соңғы жексенбісінде қатаң түрде атап өтілді. Әйелдердің теңдік үшін күресі туралы айтқанда, Клара Цеткин жиі айтылады. Ол Халықаралық әйелдер күнінің негізін қалаушы болып саналады.

Бұл күндері 8 наурыз көпшілік үшін бірінші маңыздылығын жоғалтты және кез-келген жастағы барлық әйелдердің көктемгі мерекесіне айналды. Ол отбасылық шеңберде де, әртүрлі топтарда да атап өтіледі.

Алайда, қазіргі феминистік қозғалыс кейде әйелдердің қазіргі проблемаларына қоғамның назарын аудару үшін әртүрлі іс-шаралар ұйымдастырады.

Индира ЖУЛКАШЕВА,
БГ-21

ҰЛЫСТАҒЫҢ ҰЛЫ КҮНІ ҚҰТТЫ БОЛСЫН!

Наурыз мерекесі әлемнің ең көне мерекелерінің бірі. Орта Азия халықтарында бес мың жыл бойы аталып өтілуде. «Наурыз» сөзі парсы тілінен аударғанда «Жаңа күн» деген мағынаны береді.

Бұл мереке Ислам дәуіріне дейін тойланып, халық арасында ерекше қолдауға ие болып келеді.

Қазақстанда ресми түрде Наурыз 1988 жылдан бері тойланып келеді. Бұл мерекені Шығыс елдері Өзбекстан, Қырғызстан, Ауғанстан, Тәжікстан, Пәкстан ерте кезден өткізеді. Бұл мереке табиғат пен адамның үндестігін көрсетеді. Наурыз күн мен түннің теңелген күні. Көктемгі күн тоғысы наурыз айының 21-нен 22-не ауысқан түні болды. Осы уақыттан бастап күн ұзарып, түн қысқарады.

Дәстүр бойынша бұрын Наурыз мейрамын бүкіл ел болып, әсіресе жастар жағы түгелдей таң шалағатын қарсы алудан, азылдан арықтарға су жіберуден, ағаш отырғызып, гүл егу рәсімін өткізуден бастайтын. Қызықшылық онан әрмен халық ойындарымен («Айқыш-ұйқыш», «Ақ серек пен көк серек», «Алқа қотан», т.б.), ән салып, би билеумен, ақындар айтысымен, «Қызғалдақ» мерекесімен, қазақша күреспен, ат жарысымен жалғасып кете беретін де, түнге қарай «Алтыбақан» айналасындағы тамашамен аяқталатын.

Осы дәстүрді жалғастыра отыра, факультетіміз наурыз тойын атап өткен болатын. Мерейлі шара күмбірлеген домбырамен басталып, дүйім жұртқа шашу шашылды. Өнерлі ұл-қыздарымыз кештің сәнін келтіріп, өз өнерлерін паш етті. Мың бұрала би билеп, қызғалдақтай жайқалған қыздарымыздың биі көптің көңілінен шығып, мерекелік көңіл-күй сыйлады. «Бақыттымын» өлеңін Алина студентіміз нақышына келтіре орындаса, Ақжүніс студентіміз де өсем дауысымен мерекені әрледі. Соңында Жанат Сәнкебаевна келген қонақтар мен барша жұртты мерекемен құттықтап, жылы лебізін білдірді. Шара соңында бата беріліп, тамаша көңіл-күймен аяқталды.

Осы орайда жаратылыстану-география факультеті баршаңызды Наурыз мейрамымен құттықтайды! Ұлтымыздың мерейін өсіріп, бар болмысымызды айшықтайтын қасиетті-Наурыз мерекесі елімізге, әрбір отбасына қуаныш пен бірлік, құт-береке, бақыт пен молшылық ала келсін!

СПОРТТЫҚ ЛИГА «ҮСТЕЛ ТЕННИСІ»

Батыс аймақтық жоғары оқу орындары студенттерінің арасында спорттық лига арасында Атырау қаласында үстел теннисі сайысы өткізілген болатын. Бұл бәйгеге Ақтөбе, Атырау, Маңғыстау, БҚО қатынасты.

И.Әбілсейіт, А.Мулдашев, Б.Мурзағалиев, Л.Шаухарова, Ж.Сапарбаева, А.Камидуллаева осы студенттеріміз университет намысын қорғаған болатын. Бұл студенттер арасында үздік деп танылған факультетіміздің студенттері де бар. Олар Б.Мурзағалиев және Ж.Сапарбаева.

Тартысты ойын нәтижесінде жүлделі 1-орынды ұлдар және қыздар командасы бойынша М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті, 2-орынды ұлдар мен қыздар командасы бойынша Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, 3-орынды ұлдар командасы бойынша Сафи Өтебаев атындағы Атырау университеті алса, қыздар командасы бойынша Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті иеленді.

Спорттық лиганың финалдық кездесуінде көш бастаған студенттеріміз Нұр-Сұлтан қаласына жолдама алды. Жалынды спортшыларымызға сәттілік тілей отырып, жеңіс тұғырынан көрінсін деп тілек білдіреміз!

Гүлназ ЕРБОЛАНОВА,
ХБ-11

АТ ТЕРГЕУ

Наурыздың 18-і күні факультетімізде белсенділеріміздің қатысуымен ерекше шара ұйымдастырылған болатын. Бұл шара «Ат тергеу» салтын көрініс ретінде қою бағытында орын алды. Көріністің негізгі мақсаты-маңызы жойылып бара жатқан салтымызды қайтадан жаңғырту. Сол арқылы жастарды тәрбиелеу, ұлттық құндылықтарымызды ұмытпау. Ат тергеу — біздің халқымыздың адам сыйлау жөніндегі ізеттілік, көргенділік, кішіпейілдік қасиеттерінің биік көрінісі. Өзінен үлкен адамның атын тура атау анайылық болып табылады. Расында да ертеден тамыры тереңге жайылған қазақ болмысымызды ұмытпай, қоғамның бір бөлшегі саналатын отбасылық құндылықты дәріптеуге арналған көрінісіміз жоғары деңгейде өтті!

Кейін де ұрпақ мен қоғамға үлгі бола алатын тарихи дәстүрлеріміз ұмыт болмаса екен дейміз!!!

Асыләй Ермағамбетова,
ХБ-11

ЕЛБАСЫ ЖОЛДАУЫ

Наурыз айының 16-шы жұлдызында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «ЖАҢА ҚАЗАҚСТАН: ЖАҢАРУ МЕН ЖАҢҒЫРУ ЖОЛЫ» атты Қазақстан халқына Жолдауын тыңдап шықтым. Елбасымыз өз Жолдауында: «Жаңа Қазақстанды азаматтық қоғамы қалыптасқан тиімді мемлекетке айналдыратынымызды, осыған орай «күшті президент-ықпалды парламент-есеп беретін үкімет» қағидатын басшылыққа алатынын атап өтті. Сонымен қатар, ендігі де билік басында өте көп өзгерістер болатындығы да ескерілді. Бүгінгі жолдауда қарастырылған мәселелер - ел болашағына арналған үлкен қадамдар болмақ. Біз тұғыры мығым ел болу жолында кедергілерді ескеріп, қиындықтарды жеңіп келеміз. Бұның бәріне береке бірлік пен ынтымақтастығымыздың арқасында жеттік. Еліміздің болашағын нығайту өз қолымызда!

Жаңа Қазақстанды бірге өркендетейік!

Әйгерім БИСЕНҒАЛИЕВА,
Б-31

1-НАУРЫЗ «АЛҒЫС АЙТУ КҮНІ»

ҚҰТТЫ БОЛСЫН!

Алғыс айту күні – бұл, ең алдымен елімізде тыныштық пен үндестік, өзара сенімділік пен барлық қазақстандықтарға деген құрметтің орнығуына негіз болған Президенттің бейбітшілік пен келісім саясатының салтанаты күні. Бұл – тағдыр тәлкегімен Қазақстан жеріне еріксіз қоныс аударған түрлі этностардың миллиондаған өкілдерінің құтты қонысына айналған қасиетті қазақ жері мен қонақжай қазақ халқына терең тағзымның белгісі.

Осы орайда, жаратылыстану - география факультетінің белсенділері университетіміздің ұстаздары мен кіші қызметкерлерді құттықтап, өз алғыстарын білдірді. Мереке құтты болсын!

БІР ЖАСЫҢЫЗ ҚҰТТЫ БОЛСЫН!

Көрісу күнінде халық қыстан аман - есен шыққанына қуанып, бір - бірімен қол алысады. Бұл күні барлық өкпе - реніш ұмытылып, кешіріледі.

Таң сібірлеп атысымен, көрісу мерекесін асыға күтіп отырған әрбір отбасы алдын ала дайындалып қойған дастарханын жаяды. Міндетті түрде бауырсақ пісіріп, дастарханға тәттісін үйіп қояды. Отбасының кішілері үлкендеріне қос қолын беріп, көрісіп шығады. Бір – біріне «Бір жасыңмен!» дейді. Ол «Бір жасқа есеіңмен! Осы жылға аман - есен жетуіңмен!» дегенді білдіреді. Көрісу

мейрамы, амал мерекесі. Көрісу күнінде халық қыстан аман - есен шыққанына қуанып, бір - бірімен қол алысады. Бұл күні барлық өкпе - реніш ұмытылып, кешіріледі.

Барлық жұртшылықты, көрісу мейрамымен құттықтаймыз. Еліміз тыныш, халқымыз аман болғай!

Аяжан ІЗБАС,
ХБ 23

Бет редакторлары: Бисенғалиева Әйгерім, Жулкашева Индира

МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР факультеті

Еліміздің Тәуелсіздіктің бесігінде тербелгеніне міне, 30 жыл. Осынау орда бұзар отыз жыл ішінде Қазақстан етек-жеңін жиып, шекарасын бекітіп, өз алдына дербес зайырлы ел болды. Әлем сахнасында орнықты орны бар мемлекетіміз енді «Жаңа Қазақстан» баспалдағына көтерілмек. «Жаңа Қазақстанға» бастар қадамдары

атап өтті. Соның ішінде, облыс әкімдерін сайлау тәртібі өзгеріп, әкімдердің партия филиалдарын басқармайтынын тілге тиек етті. Қасым-Жомарт Кемелұлы Ұлы даланың әрбір қиыр шеттерін өркендетіп, ата-бабамыз аманат еткен қазақ жерін бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығара отыра қорғауға шақырды. Президентіміз Қазақ елін дамыту және қорғау жолындағы ауқымды қадамдарын «Президенттік әрі

Себебі елдің негізгі капиталы - дамыған, білімді, озық ойлы азаматтар екендігін ойымыздан шығармауымыз қажет.

Еліміздегі парламенттік жүйенің күшейетіні көңіл қуантады. Бұл дегеніңіз демократияның нығаюы. Парламенттік саяси жүйе режимінде өмір сүріп отырған әлем елдерінің қай-қайсысының да әлеуеті асып, дәулеті тасып отыр. Сондықтан бұл жүйе біздің елдегі өркендеудің сәтті жалғасы болады деген ойдамын. Бүгін жолдауда еліміз үшін бірнеше маңызды шешімдер қабылданды. Айтылған сөздер бүкіл қазақстандықтың жүрегіне жылу сыйлап, көңілін қуанышқа бөлеп, төбесін

Жолдауға

Жолдау

Керек

туралы ҚР-ның Президенті Қ.Тоқаев бүгінгі жолдауында анық-ашық айтты. Көптен күткен жолдауда тұтас қазақ халқының үкілеген үміті мен қымбат сенімі бар. Жыл басынан бері қазақстандықтар еліміздің жаңаруы мен жаңғыруын, жаңа серпін алуын қалаған еді. Міне, бүгін әр азаматтың ішіндегі ақ тілегінің ақтарылған күні болды. Бүгінгі Жолдау бұрынғыға қарағанда өзгереді. Дәлірек айтқанда, халықтың ұлт болмысы жаңғырып, ұлттық сана сезім қайтадан оянғандай болды.

Ел басшысы Жаңа Қазақстан мемлекетін құру жолындағы жасалатын 8 басты бағыт-бағдарларды ерекше

перзенттік борышы» екенін ерекше атап өтті. Бүгінгі жолдаудан кейін елімізді жарқын әрі жасампаз болашақ күтіп тұр деп сеніммен айта аламын. Алайда өзіміз айтып жүрген “жаңа Қазақстан” бір-ақ күнде құрыла салмайды. Әрі оны Президентіміз айтқандай сырттан өзге адам келіп құрып та бермейді. Сондықтан ел болашағының жарқын әрі шынайы болуы үшін әр қазақстандық өзгеруі, еңбек етуі, білім алуы, өзін дамытуы керек.

көкке жеткізді деп ойлаймын. Бағдарымыз айқын. Енді тек жұдырық боп жұмылып жұмыс атқаруымыз керек.

Жолдаудан кейін өткеннен тағылым алып, келешекке кемел қанат қағамыз, әрі өз болашағымызды айқын бағдарлай аламыз. Себебі, Жаңа Қазақстан – егеменді еліміздің болашақтағы жарқын бейнесі!

НұрАйзам МҰНАРҚЫЗЫ

Жаңа күнге жаңа қадам!

Көктем – бүкіл тіршілік атаулының жанданатын, жаңарып түлейтін кезеңі. Осындай айрықша күнде Мәдениет және өнер факультетінің студенттік деканат құрамы мен белсенді жастарының күшімен «Жаңа Жыл! Жаңа Күн!» атты мерекелік концерт өтті. Мерекелік концертке жиналған көрермендерді күмбірлеген күйлер, тамылжыған әндер елітіп, ұлттық киім киген студенттеріміз бір-бірімен құшақ айқастыра қауышып, ұлтымыздың ежелден келе жатқан ғұрыптарын бұл күні тағы бір айшықтады.

Кешіміздің шымылдығында ортаға Наурыз тойдың басталғанынан хабардар етіп, ұлттық нақышта киінген жастарымыз дүйім елге жалынды жырларымен жар салса, шашпаулары сыңғырлаған аруларымыз би билеп, елдің ыстық ықыласына бөленді. Шара барысында қос ішекті қазақтың қара домбырасының құлағында ойнаған талантты жастарымыз күй өнерінің құдіретін тағы бір мәрте паш етті. Өнерлерімен талай жанды тамсандырған өнерпаз сал серілер мен айдай сұлу аруларымыз кешіміздің көркін одан сайын қыздырды. Қара сөздің қадірін ұғындырған адуынды айтыскерлерімізден соң, сөз алған Мәдениет және өнер факультетінің деканы Кажимова Қарылғаш Рахымқызы барша қауымды Ұлыстың Ұлы күнімен құттықтап, ақжарма тілегін білдірді.

- Жер бетіне тіршілік нәрін сепкен, дүниеге көрі берген, шырайлы жыл басы құтты болсын! - дей отырып, факультет деканы студенттер мен көрермен ұстаздарға барлық жақсылықтарды тіледі. Мәдениет және өнер факультетінің жалынды жастары өздерінің ұйымшылдықтарын тағы бір мәрте байқатты.

Осындай жаңа бір леппен ұйымдастырылған мерекелік концертіміз «Makhamband» жігіттерінің сазды әуенімен аяқталды.

Наурыз – жаратылыстың өз заңымен үйлескен, табиғат пен біте қайнасқан мереке. Бұл – жаңа жылдың бастауы.

Олай болса, келіп жеткен Наурыз еліміздің ынтымағы мен бірлігін бекемдей түсуге, әрі сүйікті атамекеніміз Қазақстанның гүлденуі мен көркеюіне жол ашсын!

Болашақта еліміздің өркендеуіне білімді жастар ғана биік асулардан аса алатынын

ескерсек, адамзатқа жасаған қамқорлық елімізге еселеп қайтатыны анық. Әрбір жаңа істің басы-қасында жастар жүретіні айдан анық, сол үшін де халқымыз «асыл тастан, ақыл жастан» деп, жастардың қоғам дамуындағы рөліне ерекше мән берген. Мәдениет пен өнерді серік етіп, бойларына жақсылық атаулының тамырын тереңге жайған студенттеріміз тың идеяларымен талайды таңдай қақтырып келеді.

«Кімде-кім жақсылыққа жол сілтесе, сол үшін сауапты болады» дегендей жақсылықтың үлгісі де, жаршысы да болып жүрген Мәдениет және өнер факультетінің дарынды да нәм алғыр студенттерінен

жандарға алғысын айтып, концерттен жиналған қаражатты Назгүлдің анасының есепшотына аударатынын мәлімдеді. Кішкентай жұмыр жүректері жақсылық атаулыға толы студенттеріміз тағылым мен тәрбиеге толы бұл кеште өмірдің жаңа парағын ашып, адамзаттың өмірге деген құштарлығын арттырғандай.

Қорыта келсек, «Табиғаттағы барлық жылу - күннен, өмірдегі барлық жылу – адамнан» демекші бір-бірімізге деген қамқорлығымыз бен бауырмалдығымыз шынайы болып, азаймаса екен.

Адамзат баласының рухани құндылықтарының болмыс-бітімімен біте

құралған «Freedom art» еріктілер ұйымы өмір үшін күресіп жатырған қайсар қыз Назгүлдің еміне қаражат жинау мақсатында қайырымдылық концертін өткізді. Әуелеген әуенімен, мың бұралған билерімен қалың көпшілікті тәтті еткен жалынды жастар көпке ерекше үлгі көрсете білді. Жаңашыл жастардың ерекше бастамасы Назгүлдің еміне аз да көп қаржы жинауға өз септігін тигізді. Кеш соңында сөз алған «Freedom art» еріктілер ұйымының жетекші-лидері Айгерім Халиуллақызы барша көмек қолын созып, қолдау көрсеткен жанашыр

қайнасқан озық өнердің бірегейі ән-ғұмыры замана өткен сайын құлашын кеңге жайып келеді.

Ән – адамның жанымен егіз. Өйткені оны өмірге әкелетін адам, жан-дүниені шырқыратып, ішке сыймай, жүректі жарып шыққан бейкүнә сәбидей. Мағынасы мазмұнды, сөздері маржандай, әуені қиялыңды алысқа апарып тастайтын әндерді тыңдап отырып, еріксіз түрлі ойларға берілесің. Сазды әуеннен жаның демалып, рухани азық аласың. Күннен-күнге қазақтың ән қоржыны талай ойып түсер

Елімізде 2020 жылы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың «El Umiti» бастамасы аясында өзірленген «Елбасы медалі» жобасы басталған болатын.

Елбасының медалін алды

«Елбасы медалі» - жастарды кешенді дамытуға бағытталған ұлттық деңгейдегі жалғыз бағдарлама. 14 пен 29 жас аралығындағы жастардың бабы мен бағын ашуға көзделген бағдарлама 7 негізгі бағыттан тұрады: спорт, дарын мен дағды, кітап оқу, ұлттық мұра, волонтерлік, экспедициялар мен жорықтар, еңбек практикасы. «Елбасы медалі» бағдарламасы – көшбасшылардың жаңа ұрпағын тәрбиелеу, белсенді өмірлік ұстанымы бар Қазақстан азаматтарын мақсатты түрде дамыту, бұл олардың интеллектуалдық, физикалық және тұлғалық жағынан дағдылары мен қабілеттерін толық көрсетуге мүмкіндік

береді. Жастардың білімі мен білігін шыңдауға арналған жобаталай жанның бағын ашты. Республика көлемінде 10 000 – нан астам жастар буыны «Elbasy medali» жобасының жеңімпазы атанып, медаль мен төсбелгі иегерлері болды. Ең мықты деген дарындылардан оқбойы озып шығып, бағдарлама жеңімпазы атанған жастардың қатарында Мәдениет және өнер факультетінің мәдени-тынығу жұмысы мамандығының 2 курс студенті Тасжанова Айгүлім Қыдырбайқызы да бар.

Білім мен білікті қатар шыңдаған жас дарабоз дарынды М.Өтемісов атындағы басқарма төрағасы орынбасарының-тәрбие жұмысы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі проректоры Дәрішева Түймеш Малбағарқызы қабылдап, марапаттады. Айгүлімдей жас көшбасшылар Отанымыздың болашақ тарихы мен тағдырын жасайтын, еліміздің мәртебесін жарқын жетістіктері мен асқақтататынына сеніміз мол!

НұрАйзам МҰНАРҚЫЗЫ

найзағай жырлармен толысуда. Оған қоса, құлақтың құрышын қандырарлықтай жас талантты орындаушылардың саны да күн санап артып келеді. Осындай дарынды жастардың қатарында білімнен де, өнерден де құр алақан емес Мәдениет және өнер факультетінің студенттері де бар. Солардың ішіндегі бірі де бірегейі - Музыкалық білім және орындаушылық өнер мамандығының 2 курс студенті Зайыров Нұрдәулет Асылбекұлы. Тұла бойы өнерге тұнған жас талант жақында ғана «Бағалаймысың» атты өз жеке туындысын жарыққа шығарды. Әні мен сөзін өзі өңдеп жазған Нұрдәулеттің бұл алғашқы және де соңғы туындысы емес. Бұйырса шабыты әлемді шарпып, ән әлемінде ойып тұрар орны бар өндері дүниеге келеді деп сенім артамыз.

Дарынды студентімізге ән қанатында қалықтап, шығар шыңың Мұзарттар болсын деген тілек білдіреміз! Нұрдәулеттей дарабоздардың саны арта берсін!

БЕТ РЕДАКТОРЫ:
НұрАйзам Мұнарқызы

Баубек Бұлқұшев атындағы жас журналистер клубының жаршысы

2016 жылы қаңтардың 30-ынан бастап шығады - Издаётся с 30 января 2016 года

Газет - халықтың көзі, құлағы һәм тілі.
А. Байтұрсынов

Журналист

(Journalist)

№3 (47), наурыз, 2022 жыл

«ЖАҢА ҚАЗАҚСТАН: ЖАҢАРУ МЕН ЖАҢҒЫРУ ЖОЛЫ»

(Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауынан («Egemen Qazaqstan» газеті, №52, 17 наурыз 2022 ж., 1-5-б.б.))

Береке-бірлігімізді сақтамасақ, жетістіктеріміздің бәрінен айырылып қалуымыз мүмкін. Қаңтардағы дүрбелең кезінде бұған көзіміз анық жетті. Осы күндерде жұртымыз Тәуелсіздіктің қадір-қасиетін жан-жүрегімен сезінді. Татулық пен тұрақтылық, тыныштық пен бейбітшілік қаншалықты маңызды екенін жете түсінді.

Халыққа қажетті реформаларды жүзеге асыру – менің Мемлекет басшысы ретіндегі басты міндетім. Саяси жаңғыру болмаса, елімізді орнықты дамыту, ауқымды әлеуметтік-экономикалық өзгеріс жасау мүмкін емес. Бұл – анық нәрсе.

Ұсынылып отырған реформалар біздің қоғамдағы алуан түрлі көзқарастардың жиынтық көрінісі. Осыған дейін қолға алынған өзгерістердің заңды жалғасы іспетті бұл бастамалар екі өзекті міндетті шешеді. Біріншіден, қоғамды дәйекті түрде демократияландыруға септігін тигізеді. Екіншіден, мемлекеттің орнықты әрі басқаруға икемді болуын қамтамасыз етеді. Бұл ел ішінде болып жатқан іргелі қоғамдық өзгерістер мен шиеленісе түскен геосаяси тартыс кезінде айрықша маңызды.

Реформа жасап жатырмыз деген атақ үшін ғана реформа жасаудың ешкімге қажеті жоқ. Біз бұл өзгерістерді жұртқа жақсы көріну үшін жасамаймыз. Құлаққа жағымды, бірақ орындалуы екіталай, күмәнді көрсеткіштерге алданбаймыз. Қағаз бетінде ғана жүзеге асырылған, бірақ шындыққа еш жанаспайтын жалған табыстарға масаттанып отыратын заман келмеске кетті. Халыққа көпірме сөз, бос уәде емес, көзбен көріп, қолмен ұстауға болатын оң өзгерістер керек.

Мен бұл жерде, ең алдымен, басқарудың суперпрезиденттік үлгісінен мықты Парламентті бар президенттік республикаға біржола көшу туралы айтып отырмын. Мұндай жүйе билік институттарының тепе-теңдігі оңтайлы болуын қамтамасыз етіп, елімізді орнықты дамытуға септігін тигізеді.

Алдымызда Парламенттің рөлін күшейту міндеті тұр. Бұл «халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасын табысты жүзеге асыруға жол ашады. Біз болашақта қандай ел болатынымызды нақты білеміз. Жаңа Қазақстанды азаматтық қоғамы қалыптасқан тиімді мемлекетке айналдырамыз. Осыған орай «Құшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет» қағидатын басшылыққа аламыз.

Партияның мемлекеттік аппаратқа кірігуіне мүлдем жол бермеген жөн. Саясаттағы монополия түрлі әлеуметтік кеселді туындататыны және мемлекетті дағдарысқа ұшырататыны анық. Саяси үстемдікке барынша шектеу қою қажет.

Барлық азаматтарға бірдей мүмкіндік берілетініне Мемлекет басшысы мызғымас кепіл болуға тиіс. Сондықтан Президенттің жақын туыстарына саяси мемлекеттік қызметші болуға және квазимемлекеттік секторда басшылық лауазымдарды иеленуге заң жүзінде тыйым салынады. Мұндай норманы Конституцияға енгізсек те артық болмайды. Президенттің өкілеттігі неғұрлым көп болса, ол соғұрлым шексіз биліктің иесіне айналады.

Біз Президенттің өкілеттігін біртіндеп қысқарта отырып, Парламенттің рөлін айтарлықтай арттыруымыз керек. Сол арқылы мемлекетіміздің институционалдық тұғырын нығайтамыз.

Президенттің Сенаттағы квотасын бақылаудың құралы емес, Парламентте өкілдері аз әлеуметтік топтардың үні мен ой-пікірін ескеру тетігі ретінде қарастырған жөн.

Парламенттің төменгі палатасында еліміздегі түрлі саяси көзқарастар көрініс табуға тиіс. Ешкімге жасанды артықшылық берілмеуі керек.

Саяси жаңғырудың басты мақсаты – азаматтардың мемлекетті басқару ісіндегі рөлін арттыру. Бұл жұмысты сайлау үдерісі арқылы да жүзеге асырамыз.

Партияда жоқ азаматтар Мәжіліске ғана емес, жергілікті өкілді органдарға да сайлана алмайтын болды. Мұны ашық мойындауымыз керек. Соның салдарынан халықтың сайлау науқанына қызығушылығы күрт төмендеді. Сайлауды керек қылмайтын адамдардың қатары көбейді. Олар өздерінің дауысы маңызды екеніне, ел өмірін жақсартуға ықпал ете алатынына сенбейтін болды. Ашығын айтсақ, қазір жұрт депутаттарды аса тани бермейді. Осындай жағымсыз жайттарды ескере отырып, мен аралас сайлау жүйесіне көшуді ұсынамын. Сол кезде барлық азаматтардың құқығы толық ескеріледі.

Пропорционалды-мажоритарлы үлгіде сайлаушылардың мүддесі ұлттық және өңірлік деңгейде толық көрініс табады. Мәжілістің депутаттық корпусының 70 пайызы пропорционалдық, 30 пайызы мажоритарлық тәсілмен жасақталатын болады.

Аудандар мен қалалардағы сайлауды толығымен мажоритарлық жүйеге көшіруді ұсынамын. Бұл жүйе жергілікті жерде бәсекелі саяси орта қалыптастырады. Оған қоса, елдің алдында беделі бар жаңа тұлғалардың саясатқа келуіне жол ашады.

Демократия тарихы дегеніміз – ең алдымен, сайлау рәсімдерін жетілдіру тарихы. Сондай-ақ сайлау заңнамаларының сақталуын бақылау тарихы деуге болады.

Көптеген мемлекетте Конституциялық сот институты бар. Сарапшылар Ата заң ережелерінің мүлтіксіз сақталуын осы мекеме тиімді қамтамасыз етеді деп санайды. Соны ескере отырып, мен елімізде Конституциялық сот құруды ұсынамын. Бас прокурор мен Адам құқығы жөніндегі уәкілге де Конституциялық сотқа жүгіну мүмкіндігін берген жөн.

Бұқаралық ақпарат құралдары бәсекеге қабілетті және еркін болуы керек. Бұл қағидат қазір кез-келген өркениетті ел үшін айрықша маңызды. Отандық ақпарат құралдарының Қазақстанда, өңірде және әлемде болып жатқан үдерістер туралы өз көзқарасы болуға тиіс. Еліміздің ақпараттық қауіпсіздігі, тіпті, идеологиялық дербестігі осыған тікелей байланысты.

Тәуелсіз әрі жауапкершілігі жоғары бұқаралық ақпарат құралдары болмаса, қоғамды одан әрі демократияландыру мүмкін емес екеніне сенімдімін. Сондықтан мемлекеттің мүддесін, қоғамның сұранысын және медиасаланың даму үрдісін ескере отырып, БАҚ туралы заңды қайта қарау керек.

«Кеңесіп пішкен тон келте болмас». Бабаларымыз ел тағдырын айқындайтын тарихи шешімдерді бүкіл халық болып ақылдасып, бірге қабылдаған. Ұлытауда, Ордабасы

мен Күлтөбеде өткен ұлы басқосулар – соның айқын дәлелі. Келелі жиында айтылған кесімді сөзге алты Алаштың баласы түгел тоқтаған. Біз бірліктің бастауы болған осы дала демократиясының дәстүрін жаңғыртуымыз керек.

Ұлттық қоғамдық сенім кеңесі өз міндетін табысты атқарды. Енді оның орнына құрамы жағынан ауқымды Ұлттық құрылтай құруды ұсынамын. Жаңа құрылым Ұлттық кеңестің қызметін жалпыхалықтық деңгейде жалғастырады. Құрылтай қоғамдық диалогтың біртұтас институционалдық моделін қалыптастыруға тиіс.

Мемлекетіміздің өркендеуі аймақтардың қуатты болуына тікелей байланысты. «Қуатты өңірлер – қуатты ел» деген ұстаным әрдайым өзекті. Ең алдымен, Семей аймағында Абай облысын құруды ұсынамын... Бұрынғы Жезқазған облысының аумағында Ұлытау

облысын құру қажет. Жезқазған қаласы қайтадан облыс орталығы болады. Бұл аймақта дербес облыс құру – экономикалық қана емес, рухани жағынан да маңызды шешім... Алматы агломерациясына қатысты түйткілдер көп. Бұл өңірде Жетісу және Алматы облыстары құрылады. Алматы облысының орталығы Қапшағайда болуы керек. Ал, Жетісу облысының орталығы Талдықорғанда орналасады. Бұл қадамдар аймақтарды дамыту ісіне тың серпін береді деп санаймын.

Шешімді жайбасарлықпен қабылдауға, шенеуніктік формализмге жол берілмейді. Қазір толықтай жұмылуымыз қажет. Бизнес өкілдерінің және азаматтардың нақты сұранысы негізінде шешімдер әрі кеткенде үш күн ішінде, тіпті, қажет болса бір тәулікте қабылдануға тиіс.

Өткеннен тағылым алып, келешекке сеніммен қадам басамыз. Осы жолда жұртымызға, ең алдымен, ауызбіршілік керек. Ақыл мен сабыр, парасат пен ұстамдылық қажет.

Отаншылдық рухы жоғары ел көздеген мақсатына қалайда жетеді. Біздің мұратымыз – Жаңа Қазақстанды құру.

Жаңа Қазақстан дегеніміз – егемен еліміздің болашақтағы бейнесі. Өз елінің ертеңіне сенбеген халық мықты мемлекет құра алмайды.

Мемлекет әр азаматтың үніне құлақ асады. Адал еңбек, озық білім және үздік тәжірибе әрдайым жоғары бағаланады.

Өзгерісті әрқайсымыз өзімізден бастауымыз керек. Әрбір адам және бүкіл қоғам жаңғыруы қажет. Құндылықтарымыз түбегейлі жаңаруға тиіс. Бізге ешкім сырттан келіп, ештеңе жасап бермейтіні анық, бәрі өз қолымызда. Сондықтан баршаңызды жаңа Қазақстанды құруға бір кісіді жұмылуға шақырамын.

Біз ең басты құндылығымыз – Тәуелсіздігімізді сақтап, ұлттық бірегейлігіміздің негізін нығайтып, елімізді жаңғырту жолында ұйысуға тиіспіз. Бұл – болашақ ұрпақ алдындағы қасиетті борышымыз.

Жаңа Қазақстанды құру елді дамыту парадигмаларын өзгертуге бағытталған. Біз жаңа Қазақстанда «түрлі көзқарас, бірақ біртұтас ұлт» қағидатын берік ұстануға тиіспіз. Диалог пен мәміленің жоғары мәдениеті еліміздегі азаматтық ынтымақты арттыратын басты фактордың біріне айналады. Біз надандық пен ескілікке, радикализм мен масылдыққа, тоғышарлыққа және сыбайлас жемқорлыққа табанды түрде қарсы тұрамыз. Жұртымыздың күш-жігеріне, дарыны мен еңбекқорлығына сүйенеміз. Әр азаматтың өз қабілетін іске асыруына барынша қолайлы жағдай жасаймыз.

Мен азаматтарымыздың ертең емес, бүгін бақытты өмір сүргенін қалаймын. Ең бастысы – еліміздің егемендігі! Шын мәнінде, біз үшін Қазақстанның Тәуелсіздігі бәрінен қымбат. Осы тұрақсыз, құбылмалы әлемде Қазақстанымыз бізден басқа ешкімге керек емес. Сондықтан маған елімнің амандығы мен жерімнің тұтастығынан асқан ешбір құндылық жоқ.

Өзірлеген, **Мақсат ҚЫДЫРШАЕВ,**
Махамбет атындағы БҚУ-дың III курс студенті
(«Шет тілі: екі шет тілі» мамандығы, ИЯ-31-топ)

Махамбет университеті – мен үшін ерекше ыстық білім ордасы. Бүгінде мен университеттің филология факультетінің III курс студентімін. Таңдаған мамандығым – «Шет тілі: екі шет тілі». Полиглот маман болуды қаладым. Ағылшын тілін терең меңгеріп, әлемнің таңғажайып қалаларында болып, сәулетті ғимараттарын, кітапханаларын араласам деп армандадым. Туған елге оралып, көрген-түйгеніңді ұлт ісіне, ұрпақ тәрбиесіне пайдаланғанға не жетсін! Ана тіліңе қоса өзге тілдерді білу, еркін көсіле сөйлеу – ерекше өнер. Меніңше, бүгінгі таңда бірнеше тіл білу заңдылық іспетті. Себебі, тіл – адам тіршілігінің маңызды да құнды құралы. Арғы қазақ арналарынан тарата бағзы мәдениет бұлақтарына үңілсек, б.з.д. V-VII ғ.ғ. желісіндегі Анахарсис бабамыз «*Жақсылық та тілден, жамандық та тілден*» деп топшылайды, ал әлемге танымал ғалым, Гарвард университетінің профессоры Стивен Пинкер болса, *тілді инстинкт үлгісінде* пайымдайды. Тілдің сыры тереңде. Ендеше, ана тілімен қоса, шет тілдерін меңгеру арқылы тіл құбылыстарына үңілуді, тілдік қолданыс шеберлігіне қол жеткізуді жөн санаймын. Нәтижеде түпкі мақсатым – полиглот атану. Әрине, бұл ретте бәрі өзіме, өзімнің ұмтылысыма, уақыт шіркінді ұтымды пайдалана білуіме байланысты боларын білемін. Таңдаған университетім алғы мақсатыма қол жеткізуге септесеріне, алғышарт боларына сенемін. Тап осылай деп 2019 жылы I курста оқып жүрген тұста университетімнің «Өркен» газетіне «Түпкі мақсат – полиглот атану» атты мақала жазғанмын. Енді осы мақсатымның сәті түсіп, академиялық ұтқырлық бағдарламасы аясында Польша мемлекетіне барудың реті келді. Уақыт мерзімі – 2021 жылғы қазан айының 20-сы мен 2022 жылғы ақпанның 25-і аралығы. Жолға шығар уақыт таянған сайын, кеудеге толғаныс ене бастады. Университет комиссиясы алдындағы конкурс, Алматы қаласына барып виза алу шарттары артта қалды... Байқаймын, бұрын үйден аттап шықпаған, ата-ана жанында алаңсыз жүрген, тіпті, өз бетімен тағам пісіріп те көрмеген студенттің алыс елге жалғыз жолға шығуының өзіндік қиындығы да болады екен... Кеудемдегі толғанысты басу үшін, поляк елі туралы деректерді жинай бастадым. Польша (Polska), ресми атауы Польша Республикасы (Rzeczpospolita Polska) – Орталық Еуропадағы мемлекет. Жер аумағы - 312,7 мың км². Халқы 37,8 млн. Халқының басым бөлігі поляктар (97,1%). Ресми тілі – поляк тілі. Халқының көпшілігі христиан дінінің католик, солтүстік аудандандары протестант тармақтарын ұстанады. Конституция бойынша

мемлекет басшысы – Президент. Жоғарғы заң шығарушы органы – екі палаталы парламент (сейм және сенат). Астанасы - Варшава. Әкімшілік жағынан 16 провинцияға (воєводаларға) бөлінген. Ұлттық мейрамы – 11 қараша – Тәуелсіздік күні. Ақша бірлігі - злота. Ал менің барған білім ордам – Быдгощ қаласындағы Ұлы Казимир университеті. Быдгощ – Польшаның әкімшілік орталығы, ірі қалаларының бірі. Ал Быдгощтағы Ұлы Казимир университеті – Польша еліндегі арнайы қаржыландырылатын мемлекеттік жоғары оқу орны. Білім ордасы 1346 жылғы 19 сәуірде Быдгощ қаласына муниципальды

болды. Алғашқы күннен бастап достасып кеттік. Кетерде қимай қоштастық. Оқумен бірге университет спорт залына барып, спортпен де айналыстым.

Быдгощ қаласындағы Ұлы Казимир атындағы университет студенттері арасында «америкалық арман» туралы көбірек айтылатынын байқадым. Университеттің оқу бағдарламасына «Американская мечта» курсы арнайы пән ретінде де енгізілген. Бұл курс бойынша бізге де онлайн лекция оқылды. Иә, армансыз адам болмайды, Қанатсыз құс ұшпайды... Десек те, адамның басшысы – ақыл, шолушысы – ой, жетекшісі – талап,

серпіліс Лодзьді Польшаның ірі қалаларының біріне айналдырған. Лодзь қаласындағы техникалық университетте Орал қаласындағы Жәңгір хан атындағы БҚАТУ студенттері академиялық ұтқырлық бағдарламасымен оқуда. Осы сапарда Чехияда-Чех Республикасында, астанасы Прага қаласында болдық. Ал Франция еліне баруымыздың өзі ерекше оқиға болды. Француз Республикасының астанасы Парижде болуымның өзі бір жыр дерлік. Ретімен Эйфель мұнарасында болудың сәті түсті. Лувр музейінде де болдым. Ал Германия Федеративтік Республикасының астанасы Берлин қаласы, тарихи орын

Академиялық ұтқырлық бағдарламасы – болашақ инвестициясы

құқық берген Польша королі III Ұлы Казимир құрметіне аталған. Бүгінде Ұлы Казимир университеті – Польша еліндегі бір жағынан әлі жас, сонымен қоса қарқынды даму үстіндегі бірегей университеттердің бірі. Университет негізі 2005 жылы құрылды делінсе де, одан бұрынғы жылдар тәжірибесін қоса есептегенде, Быдгощ қаласындағы 40 жылдық білім беру дәстүрі қалыптасқан тәжірибелі оқу орны. Бүгінгі таңда Ұлы Казимир университеті Быдгощ қаласындағы профессор-оқытушылар құрамы, мамандықтары, ұсынылған оқыту формалары, бітірген түлектері мен студенттері саны жағынан сол аймақтағы ірі екінші университет саналады. Ұлы Казимир университетінде қоғамдық ғылым және басқару; музыкалық білім; гуманитарлық; математика, физика және техника; жаратылыстану ғылымы; дене тәрбиесі, денсаулық және туризм; педагогика және психология факультеттері бар. Ұлы Казимир атындағы Быдгощ университетіндегі оқу үрдісінің бір артықшылығы – әр студентке оқу пәндерінің оқытушылары, оқытылу уақыты бойынша еркін түрде таңдау берілуі. Яғни, студент өзі таңдаған профессор-оқытушысына, өзіне ыңғайлы, қолайлы уақытта сабаққа бара алатыны. Өзім Польша еліндегі университет оқытушылары тарапынан әр студентке құрметпен қарауды, аса мәдениеттілікпен қарым-қатынас жасауды байқадым. Университет профессор-оқытушылары студенттерімен «Сіз» деп сөйлеседі. Бұндай жоғары қарым-қатынас мәдениеті маған ерекше әсер қалдырды. Мәселен, жоғарыда аталған мерзімде маған Ұлы Казимир университетінде мамандығым бойынша 8 (сегіз) пән жүрді. Оның үшеуі онлайн форматында (лекция) жүргізілсе, 5 (бес) пән офлайн форматында аудитория-кабинеттерде өткізілді. Бұлар негізінен практикалық ағылшын тілі (фонетика, грамматика, общение, писание) курстары. Бізге негізінен ғылым докторлары мен профессорлар сабақ берді (Dr. Matylda Weidner, dr. Aneta Lipska, dr. Michał Mochocki, prof. Tamara Concharova, prof. Kari Wood, dr. Waldemar Szefflinski, dr. Ewa Fryska, dr. Tymon Adamczewski, т.б.). Бұған қоса айтарым, семестр барысында сабақтарымды жоғары деңгейде тапсырдым. Сөйтіп, шет елдегі сессиям нәтижелі аяқталды. Әрине, бұған барынша тер төгуге тура келді. Университет жатақханасында бір бөлмеде екі студенттен тұрдық. Қасымда поляк жігіті

қорғаушысы – сабыр, сынаушысы – халық, таусылмайтыны – арман, ең қымбаттысы – ар сақтау, бөрінен ардақтысы – өмір сүру, соның ішінде ең тәттісі – сыйластық емес пе. Жастық – арман. Бұл – сенім. Бұл – ерлікке құштарлық. Бұл әрі лирика, әрі романтика. Бұл – болашақ жөніндегі үлкен-үлкен жоспарлар. Бұл – болашақ атаулының бастауы. Арманды жүзеге асыру жолындағы алғашқы қадам – мақсат қою. Меніңше, арманшыл өз арманынан күштірек болуы керек. Нәтижеде білімді жинау – жеткіліксіз, оны іс жүзінде пайдалану керек, армандау – жеткіліксіз, әрекет ету керек деп білемін.

Польша жерінде Роберт, Себасьян есімді көптеген достар таптым. Поляк жерінде танысқан, табысқан достарым арқылы поляк мәдениеті туралы жете біле түстім. Ағылшын тілінде ауызекі тілде мен поляк достарыммен емін-еркін сөйлесіп, бауыр басып кеттім. Сабақтан бос уақыттарда олар мені өз көліктерімен қыдыртып, қаланы аралатты. Достарым поляк ұлттық тағамдары туралы айтты. Мен де қарыздар болып қалмайын деп, поляк достарыма қазақ халқының ұлттық тағамы ретінде «Бешбармақ» туралы айттым. «Бешбармақтың» ең таңдаулы қазақ ұлттық тағамдарының бірі екенін, дәмдік қасиеті үшін жоғары бағаланатынын және мерекелік дастарханның бірінші асы болып саналатынын айтқанымда поляк достарымның ауыздарын аша таңғала тыңдағанына қайран қалдым. Бұған қоса поляк достарыма қазақтардың қымызды қалай даярлайтыны туралы айттым. Менің алдын-ала дайындалып алып айтқан қазақтың қымызы туралы әңгімеме поляк достарым қызыға да қайран қала қарағанына куәмін.

Осы сапарда жергілікті халықтың рожество мейрамына тұспа-тұс келген қысқы каникул уақытында «Еуротур» компаниясының арнайы автобусымен Чехия (Прага), Франция (Париж), Голландия (Нидерланд), Германия (Берлин) елдеріне саяхаттап арнайы экскурсияға баруды ұйғардым. Бәрі Лодзь қаласынан басталды. Лодзь – Польша елінің үшінші ірі қаласы, бұрынғы өнеркәсіп орталығы. Елдің орталық бөлігінде орналасқан, оның 679 941 тұрғыны бар (2019). Варшава астанасынан Лодзь воеводствосы шамамен 120 км оңтүстік-батысқа қарай орналасқан. Лодзь – 14 ғасырдағы жазбаларда айтылғандай, алғаш пайда болған шағын қоныс. Өнеркәсіптің дамуы мен демографиялық

Рейхстаг ғимараты, «Волчье логоводағы» Гитлер паркі, Берлин қабырғасы, Холокост құрбандары алаңы сынды бұрын-соңды көрмек түгіл естімеген жерлерде болуым тұңғыш ойға қалдырды. Осы сапарда қызғалдақ гүлінің отаны саналатын Голландия елінде болудың сәті түспесе де, ол елдің тарихы, голландтар туралы мәліметтерді алдын-ала білдім. Қысқасы, мен жоғарыда атаған елдердің таңғажайып тарихы кеудемді ағыл-тегіл ойға бөледі... Байқап отырсақ, ел-елдің тарихы, тұрмыс-тіршілігі небір қызықтарға толы. Осы академиялық ұтқырлық бағдарламасы аясындағы Польша еліне баруым шын мәнінде *бірегей білім алу, елтану, жертану, адамтану, дос табу, өміртану* сапары болды. Сөзімнің соңында осы ілім-білім алу сапарын ұйымдастырушы Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ректоры, профессор Нұрлан Хабиболлаұлы Серғалиевқа, интернационализация және халықаралық байланыс орталығының жетекшісі Владислав Сергеевич Зубковқа, консультант Әсел, Әйгерім апайларыма, жанашырлық танытып, студенттерді түсіне білген «Шет тілі» кафедрасының меңгерушісі Бибігүл Бұрханқызы Өтеғалиеваға және күллі ұстаздарыма, ардақты ата-анама алғыс айтамын.

Мақсат ҚЫДЫРШАЕВ,
Филология факультетінің III студенті
(«Шет тілі: екі шет тілі» мамандығы)

РЕДАКЦИЯҒА КЕЛІП ТҮСКЕН МАТЕРИАЛДАР ӨНДЕЛЕДІ. ҚОЛЖАЗБАЛАР АВТОРЛАРЫНА КЕРІ ҚАЙТАРЫЛМАЙДЫ. ДЕРЕКТЕРДІҢ ДӘЛДІГІ ҮШІН АВТОР ЖАУАПТЫ. ЖАРИЯЛАНЫМ АВТОРЛАРЫНЫҢ ПІКІРЛЕРІ РЕДАКЦИЯ КӨЗҚАРАСЫН БІЛДІРМЕЙДІ.

МЕНШІК ИЕСІ:

Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.
Газет айына бір рет шығады.

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық даму министрлігінде 14.06.1995 ж. тіркеліп, тіркеу туралы нөмірі №11390-Г куәлігі берілген.
ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінің келісімімен мерзімді баспасөз басылымдарын және (немесе) ақпарат агенттіктерін 04.03.2021 ж. қайта есепке алу туралы № КЗ27VPY00033105 куәлігі берілген.
Таралымы 800. Тапсырыс № 388

РЕДАКТОР: Айзада ДЮСЕНОВА

ТІЛШІЛЕР: Дария ДЖУМАГАЛИЕВА,
Шұғыла ЕҢСЕП, Гүлсезім СЕРІКБАЕВА

БЕТ ҚҰРУШЫ & ДИЗАЙН:
Асель АБДУЛЛИНА

ФОТОСУРЕТ:

Рафхат ХАЛЕЛОВ, Оқу теледидары және графикалық жобалау зертханасы

Газет Редакциялық баспа орталығында теріліп, беттелді.

«Полиграфсервис» ЖШС баспаханасында басылды.
Мекен жайы: Орал қаласы, Л.Толстой көшесі, 27/3.
Тел.: 50-51-46, 51-41-99